

17
Biblioteca
TRA, Sibiu

32

105

260

HÜTES KORONA

AZ AZ :

IGAZ KERESZTÉNY HITŰ

NAGY ÉRDEMŰ

N E H A I

GÖNCZ - RUSZKAI

Méltóságos Kegyelmes

KORNIS ISTVÁN UR

Felséges örökös Fejedelmünk MARIA THE-
RESIA kegyelmes Afzszonyúnk Méltóságos Erdélyi Regi-
um Guberniumba, ő Felsége (és Status) valóságos Belső Titkos Ta-
nácsosfa; arany Kútsos Cubiculariussa. Nemes Hazánkknak hűszon hét
Esztenők alatt Provincialis Commissariussa, és ez folyó Eszten-
döbéli Diatán decretáliter lett Statusok

P R Æ S I D E N S E

Az irigy Halálnak minden rendek ellen győzedelmes Kaszája által,
gyárfos koporsójában ejtett, Uri, 's Gróffi Czimerében más álla-
tok előtt felső helyeken állandó lakó-helyeket építő Unikornist viselő

Méltóságos Ur ő Excellentiája Halottas dicsiretének Koronája
Mellyet az hat rézből álló tellyes keresztény hitnek tekéletes meg tartása által neve
szerént életében hordozott;

Hálála után pedig, fenn maradandó örökös emlékezetére ki őszított:
és paráncsolatból, tudatlan pennával le írtt, 's élő nyelvel magyarázott.

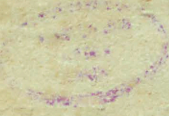
P. BIRO JANOS Erdemetlen Kolosvári Plebánus

A' Seraphicus Szent Ferencz Szerzetes Fiainak Kolos-O. vári Templomában.

Annò MDCC. XLI. Die XXIX. Maji.

Nyomtatott Kolosvárat Az Akadémiai bőrükkel Becskerekéki Mihály által.

1284 72

Elegerunt Stephanum plenum fide... Stephanus autem plenus gratia & fortitudine, faciebat prodigia & signa magna in populo. Actorum 6. v. 5. & 8.

El választák Istvánt hittel, és szent Lélekkel tel-
lyes férfiat-István pedig tellyes malasztal, és erővel,
nagy csodákat, és jeleket cselekeszik vala a' népbe.

A' Felséges mennyei örök Atya Istennek végnélkül való
bölcsésége, második személlye a' tellyes sz. Három-
ságnak, időben idvétségünkért testé lőt Ige, valósá-
gos Isten, és ember Christus Jesus; jól lehet igérete szerént
szerelmes Tanítványit eczer is fel nem hadta: *ego vo-*
biscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi.
én veletek vagyók minden nap világ végezetig. Nem csak
tudni illik az Apostolokról iten szólván; hanem az 72. Ta-
nítványokról is, kik közül állittya lenni a' választot Dia-
conusokot, és így Szent István első Martyrt-is Mind
azon által választot vitézét szent Istvánt, úgy több ked-
ves tanítványit, a' kegyetlen halálnak mérges kázzája alól nem
csak ki venni nem akarta; hanem inkább a' köveknek sűrű
zápori kőzöt koronázni kívánván, hogy testi életét az
örök élettel el cserélné, engedte. sőt elévé, önnön maga
is, féltelmes tusakodási után: *cepit pavere, & tadere.*
kezde félni, és unakozni. *Factus in agonia* A'
halállal tusakodván, jól lehet túlaydon izabad aka-
ratból:

*Mat. 28.
v. 20.*

*Epiphani.
hæreß 21.*

*Marc. 14.
v. 33.*

*Luca 22.
v. 43.*

- Isai.* 53.
 §. 7. ratból: *oblatus est, quia ipse voluit.* meg áldoztatott, mert ő akarta. Mellyről ugyan bizonyít szent Jánosnál - is *ego pono animam meam, ut iterum resumam eam, nemo tollit eam a me, sed ego pono.* én le tézsem lelkemet, hogy is-még fel végyem aszt: senki el nem vétzi azt tőlem, hanem én tézsem le azt magamtól; Az halálnak mérgét, meg kó-stolta, életét életünkért, él cserélvén az halállal. Ugy minden Szentek, és az egész emberi Nemzet, hogy töriben es-nének, 's kaszája alá haytatnának ezen telhetetlen torkú el-lenségnek; Attyával, és a' sz. Lélekkel együtt változhatatlan
- Hebreo.* 9.
 §. 27. Decretumában el végezte: *statutum est hominibus semel mori* el végezve vagyon, hogy az emberek ezzer meg hallya-nak.

De mivel hógy fokszór álmélkodva olvastam Oséás Profé-tánál tett ígérétéz ezen élet kút feiének; ki magáról.

Joan. 14.
 §. 6. mőngya: *ego sum via, veritas, & vita.* én vagyok az út, és az igazság, és az élet: *De manu mortis liberabo eos de morte redimam eos, ero mors tua o mors: morsus tuus ero inferne.* A' halálnak kezéből meg szabaditom ököz: a' halálból meg váltom ököz, halálad lézcek O halál: te hara-pásod lézcek pokol, méltán kérdézt itten tehetek: miképpen tellyesdedet bé ígérte az Isteni Igazságnak; ha halál alá ma-gát engedte? *& inclinatio capite tradidit spiritum.* és meg haytván fejét, ki adá Lelkét. Mi módon halála lett, a' ha-lálnak: ha életétől ez által meg fosztatott? Koporsóban sz. Teste Léleknélkül harmad napig maradt, Mifoda móddal mentette, úgy Apostolit, tanítványit; mint, meg váltott nyá-ját az halál kegyetlen mérgétől meg váltotta? mint hogy na-ponként tapasztyalljuk (a' mint ez jelen való keserves példa-is bizonyíttya, Méltóságos Gróff Urnak oh fájdalom! hideg tetemci ormós gyázos Koporsóban zárású el-felcshetetlen fáydal-

fájdalmunkra mutatták) az győzhetetlen halált minden emberek életén Uralkodni, telhetetlen torkát az élőknek keserves emlékezetekre, úgy Felséges méltóságokkal, mint alább való rendbéliekkel kegyetlenül tölteni, hizlalni?

1. Corint.

15. §. 55.

A' Nemzetiség-k Doctora - is Szent Pál, Szemléltet, (ezen nem kételkedhetni,) mérges sokakón tett mardosáfit a' kegyetlen halálnak. Még-is, nagyóbra nevelés csudálkozáfomott ; mint egy csúffságos képpen, vagy bozontási móddal, láttatik így meg szállítani a' halált: *Ubi est mors victoria tua? ubi est mors stimulus tuus?* hol vagyon halál a' te győzedelmed? hol vagyon halál a' te ősztonód : sőt bé-telyledve lenni állitván Oséas Profétánál mondott szavait az Idvezítő Christufnak ; mérészséggel írja : *absorpta est mors in victoria.* el nyelettetet a' halál a' győzedelemtől. De ha mérészlenék itten felelni néked Isteni erőtől bátóritott Apóstol, könnyen ugyan, de, ah fájdalommal ! meg felelhetnék : mert itten, itten, jai! bágyad Szivem csak emlékezetére-is ; itten győzedelmes hatalmosflága a' szivetlen irigy halálnak, úgy, hogy állitotrad légyen bátor el-nyelettetetnek lenni a' halált győzedelemtől : ah ellenkezőt könyves szemmel látunk ! mert imé, ez már már el-mulását váro hólnapnak hatodik napián el nyelettet, Nemes Provinciánknak részfzerént életét meg tartója : Annyaszentegyházúnknak egyik Fő Ofzlopa, nagy emlékezetű kegyelmes Urunk hatodik Károly Császár és Apostoli Koronas Királyunk, 's örökös Erdélyi Fejedelmünk ő Felsége Erdélyi Regium Guberniumába belső titkos Tanácsosfa, arany kútfos Kamarássa, és húzfón hét Esztendők el-folyása alatt emlétett Provinciánknak igaz, Istenes, kegyes, Provincialis Commissariússa, ez naponként folyó esztendőben Celebrált Diatan, a' Felséges Udvartól decretaliter resolvált, statufok bölcs Praesidense : csak nem minden

1. Corin.

15. §. 55.

Hebr. 14.

§. 54.

Tbren. 5.

rendbélieknek gyönyörködtező vigassága, im el nyeletett, örökös koporsóban záratott. szűnnyél tehát bátorságos Apostol, szűnnyél mint egy kevélyen értekezni: *ubi est mors victoria tua?* hol vagyon halál a' te győzedelmed? mivel, önön magad látod, hogy; *Cecidit Corona capitis nostri*, el esett a' mi fejünknek Koronája. Gyilkos ősztone által szivétől annak Lelke el-szakasztatott, a' ki *Gaudium erat cordis nostri*. tellyes öröme, kellemetes vigassága vólt szivünknek.

Erőszakot tévő győzedelme (mert, mind Fő, mind közrendek, 's nagyobbán Méltóságos Gróffi familiájában virágozó Véreinek akarattyok ellen) diadalmaskodott: midőn méltóságát le-tapódta; erejét el-fogyatta, hatalmát meg erőtelentette, dicsőségét hómályban hozta, életét vég-szóval el-fogyatta, testét Méltóságos palótáiról ki rántván, im, egy kefény szűk, egygyes, gyászós tömléczen rekesztette. Mellyekből, mitt egyebet követhetelni szemlélték, Méltóságos Natságos, Tekéntetes, Tisztelendő, Nemz: Nemes és más rendekből álló szomorú Keresztények? hanem mint egy láttatik bé nem tellyesedetnek lenni Oséas Profétánál mondása az Isten Fiának: *ero mors tua O mors!* halálod lészek néked O halál! Tapasztaltatik néked-is Szent Lélek Istennek edénnye, a' Nemzetségek között harsógó trómbitája, Jesus Nevét hiven hordozó Apostol, helyben nem maradotnak lenni irásod: *absorpta est mors in victoria*, el-nyeletett a' halál a' győzedelemtől.

Osé 13.
7. 14.

Hebr. 15.
7. 54.

De, Mivel hogy mind a' két helyen a' sz. Lélek Istennek sugarlásából iratott szavai az irálnak; szűkléges helyben hagyani a' Szent Atyáknak magyarázattya szerént, ugy Oséas Profétánál igeretét az Isten Fiának; valamiképpen szent Pálnak elő hűzöt leveliben igaz hitt alatt hiendő mondását. Mert jóll lehet Némely Sz, Járt magyarázó bölcsék álitani kívánnyak;

nyák : hogy Cyrúsról írta legyen a' Proféta ; miképpen ez meg szabadítván időben, az rabságra vitetett Israel népe közül azokat , kik halálra, és mint egy következendő képpen pokolra sentenciáztattak vala ; 's azzal mint egy uj életre hozván ; az haláltól meg szabadítónak, vagy halál halálának mondathatott legyen : Mindazonáltal, nem annyéra ezen magyarázat fundáltathatván a' Sz. Írásban, hogy bölcs elmélkedéseket meg győzné az Anyaszentegyház Fő Doctörinak : azért helyesebben értik Sz. Hyerónimus, Sz. Agastón, Sz. Gergely, bölcs Theodoretus, Eusebius, Hugo, Lyránussal együtt, némely régi Rabinúfok-is, az Isten emberről Christus Jéfúsról. A' ki mondhatta egyedül csak, a' mint helyesen írja Tyrinus : *ego ego illum confregi, qui morte mea mortem & exitium tibi attuli, & morsu meo infernum uná tecum absorpsi.* En én egyedül meg rontottam : a' ki halálommal a' halálnak halált hoztam, és marásómmal a' halált és poklot el-nyeltem, erejétől meg fósztottam. Mely ugyan crederét vette akkor, midőn Idvezítő Urunk Lymbusból viszá térvén, nem csak annak sötétségéből a' szent Attyáknak Lelkéit, hanem purgatoriumból-is minden ottan addig tisztított Lelkeket (ama mondása szerént a' Profétának *ut diceretis his qui vinciti sunt excite ; & his qui in tenebris, & his qui in umbra mortis habitant, et in tenebris habitant, et in umbra mortis habitant, et in tenebris habitant.*) Helyesebben ki fogva vadnak mondanád ; mennyetek ki, és azoknak, a' kik sötétségben vannak jelenyetek meg) önnön magával ki hozott, a' mint csztet bölcsen, és szentül tanítták sz. Agastón, sz. Gergely. Lib. 13. Mora. 1. cap. 20. Sz. Anselmus in Elucidario.

Teljesedni fog pedig egészen, mindeneknek a' közönséges utolsó fel tamadáfaktor : mellyet bizonyít az Apostol. *omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur.* Minnyájon ugyan fel támadunk, de nem minyá-

in cap. 13.
Osee.

Isaia 49.
v. 9.

Serm. 157.
de temp.

1. Corin.
15. v. 51.
& 53.

1. Cor. 15.
7. 13. & 14.

minyáján változunk-el. Kit-is így magyaráz emlétet Tyrinus: *Non omnes pro animali Corpore nanciscemur spirituale & caeleste.* Es továbbra mennvén szent Pál, írja: *oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem, & mortale hoc immortalitatem. Cùm autem mortale hoc induerit immortalitatem, tunc fiet sermo qui scriptus est: absorpta est mors in victoria.* Mert a' róhadandónak, róhadatlanságba kell öltözni mikor pedig ez a' halandó, a' halhatatlanságba öltözik, akkor lévén fén meg a' betzéd, mely írva vagyon: el-nyelettetet a' halál a' győzedelemtől.

Magyarázván szavait a' Nemzetek Doctórának szent Anselmus: óly bölcsen, mint igazán így téfzi ki: *Morti corporis hoc dicitur: hanc enim absorbebit victoriosa immortalitas, cùm mortale hoc immortalitatem induerit. Morti inquam Corporis hoc dicitur: ubi est mors victoria tua? quã omnes sic viceras, ut etiam Dei filius tecum confligeret, teque non vitando, sed suscipiendo superaret.* Mondatik ez a' test halálának: mert aztot el-nyeli az győzedelmes halhatatlanság, midõn ez a' halandó halhatatlanságba öltözik. A' testi halálnak mondani mondattatik ez: hol vagyon halál a' te győzedelmed? mellyel mindeneket annyéra meg gyõsz vala, hogy az Isten fia-is veled szemben szállván nem a' te el-tavoztatásoddal, hanem fel vételeddel te rajtad győzedelmekednek. Ugy fejezi bé bölcs irását; *Vicisti in morientibus, victa es in resurgentibus.* győzedelmes vóltál az ki mulókon, meg gyõzettél az fel támadóktól. Mert valamiképpen az Isten fia dicsőséges fel támadása által annyéra diadalmas vólt a' halálon, hogy soha többé mérges fulánkját ne érezze; úgy a' közönséges fel támadás után, a' halál kegyetlensége, ereje, meg szûnik; továbbra az emberek életével telhetetlenségét nem hizlallya. Mind ezekhez illik bölcs Corneliusnak okólkódása: ki is helyesen állit-

in Cap. 2.
actor.

állíttya ; hogy Krisztus Urunk el jövelele előtt némű némű képpen egy vala a' halál és a' pokol , mert az Isten fia eljövetele előtt , a' kik meg hóltanak , poklokra szállottanak , honnan-is szabadulásnélkül ki jövelelek nem vólt , a' Krisztus Jéhus dicsőséges fel támadásáig , és nem-is lett volna. Ugy , hogy el válván a' lélek a' testől ; az poklóra szállot , a' test , földé , porrá lett , maradását mind a' kettő ebben-is tapasztalta volna , ha az Isteni kegyelem oly végnélkül valo bölcseségéből irgalmaságát az emberi Nemzethez kegyelmesen nem mutatta volna. De időben , hogy ily örökös halállal ne büntettetnék az emberi Nemzet ; kinek első Attya nemféli vala halált születvén idveségünkért , és 33. esztendőig életünköt keresvén életét életünkért le tévén , és új életre mint egy dicsőséges fel tamadásával juttatván : az halállal valo tufakodásnak fájdalmitt Getsemanni kertben , vagy a' Keresztfán-is , ugy a' mik követik vala halálát : testének tudni illik koporsóban , mint egy rekeszben Léleknélkül tartását ; telkének poklokon testnélkül múlatozását el rontván , őszve törvén , *destruxit mortis & inferni regnum cum omnibus doloribus.* országlásának hatalmát úgy a' halálnak , mint pokolnak erejét , minden fájdalmival együt , el rontotta , 's ezt tészí a' mit 'ir Sz. Lukács. *solutis doloribus inferni* a' mint ékefen magyarázza az előb emlétet Cornelius à Lapide.

Már pedig annyéra meg győzetvén a' halál hatalmában állíthatod e' , hogy uralkodo ereje éppen tölle el véretett? ah! semmiképpen én asztott nem erősihetem : mert a' titkokott látó Istennek hiv Secretariussa Sz. János rólla bátron írja. *Data est illi potestas super quatuor partes terre.* Adatott néki hatalom a' földnek négy részére. Adatott néki hatalom , és a' leg felségesbb hatalomtól végnélkül valo bölcseségnek végzéséből engedtetett néki hatalom Császárokra *imperatoria potestas.*

Tobia 2. testas. Mellyet jelentettek Tobiásnak baráti *vix effugisti*
ad Hebre. *mortis imperium.* alig kerül ed el a' halálnak birodalmát, és
2. 7. 14. szent Pál-is írja *qui babebat mortis imperium.* a' kinek a' ha-
lálón volt birodalma, birodalma tehát volt a' halálnak - is
az előtt másokon, vagyon mostan-is nem különbben, a' mint
nem régen faydalommal hallottuk, Felséges Császárokon.
Ezen hatalommal im felséges Császári Udvarokban bé lépik,
's az hatalmas Monárkákat Császári thronúfokból ki veti,
győzhetetlen ki gondolt titulufokkott el törli, hatalmokat
meg rontya, minden dicsőségektől birodalmoktól meg
fosztya.

Rom. 5.
7. 17. Adott Királyi hatalmakon Uralkodó felség: *Unius delicta*
mors regnavit, & in omnes pertransiit. egynék vétke miatt
a' halál uralkodott Hasonlót ír, *7. 14. Regnavit mors ab A-*
dam usque ad Moysen etiam in eos, qui non peccaverunt. A'
halál uralkodott Adámtól fogva Moytes-ig még azokon-is, a'
kik nem vétkeztek, 's ezen hatalmával a' Koronás Királyo-
kot, Ékés Koronájoktól meg fosztya, palezajokat ószvé törli,
Országaláfokból ki veti, egyedül Királyi hatalommal birni a-
karván, és ezért-is Sz. Chrysoffomus mongya: *Mors omnium*
est Regina. Minden Kyrályokon uralkodó Kyrályné az Halál.

Adott a' felséges fejedelmekre, Hercegekre, Gróffi vér-
ből álló fő fő Uri rendekre, hogy ezeket mint valamely a-
rany, ezüst, réz vagy vashól álló erős képeket, kissebségeka-
re kised kövecske formában rájók rohanván meg törje, ell
rontsa, pórrá tégye. *abscissus est Lapis de monte sine manibus*
& percussit statuas in pedibus ejus ferreis & fideilibus & com-
minuit. Ki vágaték egy kő a' hegyből kéz-nélkül: és meg-
üté az álló-képnek, vas és Cserép Lábaik, és ell rontá azo-
kot. Ez a' kövecske, a' ki az Aranyból álló nagy hatalom-
mal bíró fejedelmeket, ezüsből öntött mellyű, és karju Her-
cege-

ezeket, rézből álló, és meg gyökerezet Grótokot, vafnak erősségét nyomdokozó hatalmas erős vitézi emlékezteti, hogy *pulvis es, & in pulverem reverteris*. Midőn mind erejektől fényeségektől meg púsztitván porrá változtattya, földnek gyomrában szállittya. Innen oly fők felséges údvárosok Gróff házak, fő fő rendeknek palotái keferves írásókkal zengedeznek, foházkodásokkal zokognak, gyászos ruhákban egefz familiák csak nem minden esztendőben öltöztetnek. Ez az Orofzlán, kiról írja Amós Proféta: *Leo rugiet, quis non timebit?* Ordít az orofzlán, 's ki nem retteg? *quasi Leo*, még az Istennek hív Profetája-is kefervesen meg röntatását emleli *quasi Leo sic contrivit omnia ossa mea*. Mint az Orofzlány minden csontyaimat őszve törté. Ez az Gyilkos szegényeknek-is véreket szomjuhozó tolvay, kit le rajszól Jób Patriárchá, *Mane primò consurget homicidia, interficiet egenum & pauperem, per noctem verò erit quasi fur*. jó reggel fel kél a' gyilkos, meg öli a' szükölködöt és a' szegént: éjjel pedig olyan leszen mint a' lopo.

Adatott a' halálnak hatalom minden státusokban helyhezettekre. Mellyet profétiai szemmel látott vala Daniel. *accipies unus sabbat habens Cornua excelsa*, imé egy kos áll vala, magos szarvai Léven. Ezen erős szarvú kos ki taszittya székekből még a' Kristus Jesus heltartóit-is; hármás Koronás Fő Papi süvegeket fejekről le veti, Keresztes pasztori botot el ragadgya; a' Cardinalisokot sarkókból ki veti, a' Püspököt Insulájoktól távúl állittya. Már nap keletre (értem a' gyenge virágzó ifiakot) menvén, ezeknek, kellemelesen ki nyílt Liliomokat meg szárasztya: már nap nyugótakra, az koros esztendőkre, jó és Dichretes öregségre jutottakhoz érkezvén, ezeket mint öreg fákat le döjti: már életük erősségének déli állapottyában bizókhöz magát meg jelent-

vén, ezeket-is akár mely déli nap magyára ründököllyenek,
meg hómályóstittya, melegségektől meg fosztván resteket meg
fagylallya, és mint valamely északi farkány mindeneken ke-
gyetlenkedik. *Ecce draco magnus*, imé egy nagy Sárkány *quem*
Joan. 12. *Psal. 103.* *formasti ad illudendum ei*, mellyet állítot az emberi nemzet-
nek rómlására, csúfós boszontására. *babens capita septem*
& *Cornua decem* kinek het feje, és tiz sértegető szarvai; az
az: *Mille nocendi artes*. ezer, 's meg ezer veszedelmünkre
járó, mesterségekkel biro hatalmassági tanáltatnak. Mivel
hogy néki életünk fogyatására minden elementumok parati-
csolattya alá engedtettek. Meg ölé azért a' Sódoma és Gó-
móra bélicket kénköves tűzzel; a' veres tengernek mélysé-
gében merité az *Egyptiusokot*; Córét a' földel el nyeleté.
Absolont a' levegő égben meg fuytá: 's ma-is boldog Isten!
hányát külömb külömb féle képpen kinez, életektől meg
foszt, kiesoda számlálhattya elő? Hogy meltán írta ide a'
vers szerző: *morti mille nomina*, *mille nocendi artes*. ezer
nevid neked oh! kegyetlen balál, 's ezer mesterségid ki ir-
tására az emberi Nemzetnek.

Valamiképpen pedig ezek közül főbb, úgy mindeneknek
féltelmesb az, hogy mint ha gyalog el nem érkeznek min-
Apoca. 6. denekhez, már lóra kapott. *ecce equus pallidus*, & *qui se-*
debat super eum, *nomen illi mors*. Imé egy sárga ló, és a'
ki ül vala azon, neve annak halál. Nyargalószik a' röppan-
tot taborok közt, és itten fő Generálisokot Achilles szivü
officereket, Hector erőtségében dicsekedő vitézeket földre ver
sietséggel lovagol a' Tanácsos házákhöz; 's imé itten bölcs;
és tudós birákokot Assessorokot ítélő székekből le vereter. A'
Dietalis Gyűlésekre teként; 's leg ottan érkezik, 's fő fő
rendekből álló Melróságokot meg aláz, másokot keferves nya-
valyákkal terhelnj nem szégyenli: másokot életektől meg fosz-
tani

tani nem állall. A' miképpen ah viszont fájdalunk; emő lékezetére ujjul! Nemes Provinciánkban-is, máshonnan hó-
lót a' fegyvert forogató vitézek között nem régen festette ka-
száját, gyilkos szabljáját tompította bé tekéatvén Diatális
gyűlésekben virágzó Méltóságos Uraknak, kivánságók szerént,
decretaliter Statufok Praesidensinek Méltóságos Gróff Kornis
István Urnak ő Excellentiájának érdeme szerént adot Méltó-
ságát meg irigylvén, nem csak belső részeiben régen öntött
mérget szaparitá; hanem Teste két ószlopát-is, vízi kórság-
gal, s a' aztot követő mérges nyavalyával el foglalá: im ke-
serves siralmunkra Praesidens Méltóságából le vetette, szór-
nyű gyorsalágra igyekező Czimere felé állatott Unicornisát
meg állító bekóba tette, magos helyekre természetességéből
ezellozó igyekezetét, meg tordította, alázatóságra hajtotta,
kenfzerítette; midőn a' Méltóságos Gróff Urat életétől meg
fosztván, ily kisdéd, szoros, gyászos palotában helyhezette.
Mert: *data est illi potestas*, hatalom adatott néki. *interfice-
re gladio, fame, & morte, & bestiis terra.* Nem csak kar-
dal, éhséggel, halállal, hanem, csak nem minden teremtes
álatokkal életünk el fogyatására leselkedni, olázkodni adatos
néki hatalom.

Am, bátor igy léygenek ezek, és ezen hatalommal Méltó-
ságos Gróff Kornis István Urat ő Excellentiáját hatalma a-
lá ha'ította léygen; Unicornisát beközásával állóvá tette, nagy
tisztségeinek titúlússit be mázalni igyekezte: mind azon ál-
tal, se fő fő helyeken mulató Unicornisát helyeből ki nem
állította; se Méltóságos és az ég előtt leg kellemetesbb titú-
lússit el nem törölte; mert meg marad Méltóságos Gróff
Kornis István Urnak életében kötött, és el főnyadhatatlanul
örökké fenn álló koronája. mivel neve szerént korona-is vőle,
meg maradtanak titúlússi, mellyeket régen le írt szent Lu-
kács;

kács: *elegerunt Stephanum virum plenum fide Stephanus autem plenus gratia, & fortitudine faciebat prodigia, & signa magna in populo.* El választák Istvánt hittel és szent Lélekkel tellyes ferfiat, István pedig tellyes malasztal, és erővel, nagy csodákat, és jeleket cselekeszik vala a' népben. Meg maradtak mondám ezen titúlúsi, a' mint hogy nem dicshetére szandékozo akarattal, (mivel tilalmaztattam, és elégséges arra nem-is tanáltatom) hanem hivatalomnak meg felelésére czellozo igyekezettel meg mutatni esekély tehetségem szerént kívánom és szomorú kerefztényim eleiben terjesztetni szandékoztam ez jelen való órában.

Látom sok helyekre fel függesztett Méltóságos Gróffi czimrében Méltóságos Gróff Kornis István Urnak két helyen Unicornisát le rajszólva hogy tanaltassék; mely két Unicornisok mit példázzanak, szabad légyen nékem mostan kegyelmedből, hazánknek szomorúsága magyarázni; mivel pedig a' felső részen álló, nagyobbban felső helyekre igyekezőnek láczatik szomoru sietséggel menni, és az alsó circulusban mint szomorábban le írva szemléltetik: állíthatom hogy kívánta légyen, a' szent Irásban erre fel tanálható szókat meg jelentetni. Irni azért láttatik az alsó Unicornisról szent

Psalm. 21.
Psalm. 91.

David salva me de ore Leonis, & a cornibus Unicornium bu-
militatem meam. Szabadics meg engem az oroszlányok szá-

sága exaltavit sicut Unicornis cornu mint az Unicornis fel-

magasztalta szarvát: alázatossággal mint egy zabolaztatnék, vétkes nagyra vágyodásokról méltán senkitől ne vádoltathatna.

Mi azért, vagy az égiek előtt kellemetesbb vagy a' vilá-

glak

giak előtt, kik okofsággal élnek dicsegetesbb? mint a' holl a' Méltóság egyben kapcsolva tanáltatik az alázatossággal: mert észtet az Isten fia-is nem csak példás cselekedettel tanította, hanem maga-is hagyta. *quicumque se humiliaverit sicut parvulus, hic major est in regno caelorum.* a' ki meg alázza magát mint a' kised ez nagyobb Menyeknek országába. és magát. *qui se humiliaverit exaltabitur* a' ki magát meg alázza fel magasztaltatik.

Matth. 18.

Luc. 14.
v. 11.

Az Unicornisnak ugyan természetes indúlattya a' mint bölcs Tyrinnus írja, az hogy: *pra caeteris animalibus magnificas sibi mansiones alto, & praerupto loco easque stabiles struat.* minden más állatok felet nagy, és magas helyekre állandó lakó helyeket magának készítsen, mellyet David a' Koronas proféta is jelentett, midőn az Istent Sión hegyén hasonlítottá építeni állandó és dicsőségesen meg maradandó házat az Unicornishoz. *edificavit sicut Unicornium Sanctificium suum in terra, quam fundavit in saecula.* meg építé az ő szent helyét, mint az Unikornis szarvát a' földön, mellyet örökké fundált, *Sanctificium*, az az: a' mint szól Tyrinnus *Sanctuarium*, szent Aldózatokra való helyet, mely tanáltatik egyedül csak az igaz Anyazentegyházban.

Psal. 77
v. 69.

Ezen felső helyeken állandó maradásokat készítő Unifkorisát, példás joságos cselekedetekben inkább akarta állatni, mint püztán czimerében le rayszólva szemléltetni a' mi Gróff Istvánunk koronánk: mert a' mi az első Martyrtól irattatik: *elegerunt Stephanum plenum fide* el választák Istvánt hittel tellyes férfit. mintha az elévé rólla iratott volna, oly valósággal életének minden napjaiban tellyesítette. Elsőbben-is azért tellyesnek mondatik a' Martyr hittel *fide*, az az: *fide Christiana*. a' mint ki térszi bölcs Cornelius, keresztyeni hittel. Mellyet le ír sz. Pál *siñe fide impossibile est placere Deo,* credere

Hebr. 11.
v. 6.

Credere enim oportet accedentem ad Deum quia est, & inquir-
rentibus se, remunerator sit. A' hit nélkül pedig lehetet-
 len kedvesnek lenni az Istenéél, mert az Istenhez járulónak
 hinni kell hogy vagyon, és hogy az őtöt keresőknek meg
 fizetője léfzen. Bővebben pedig előnkbe adgya mellyik légyen
 az az keresztyény hit *fides quae per charitatem operatur.* a' hit
 mely a' szeretett által munkálkodik. de miéfsoda szeretett ál-
 tal? im önnön maga idvezítő Jéfusunk meg mongya. *diligens*
Dominum Deum tuum ex toto corde tuo & in tota anima tua
& proximum tuum sicut te ipsum, in his duobus mandatis U-
niversa lex pendet & Propheta. Szeresséd a' te Uradott Iste-
 neder tellyes szivedből és tellyes lelkedből, és tellyes elméd-
 ből, - fele barátodat pedig mint rennen magadot - e' két pa-
 róncsolatban fűg az egész törvény, és a' Proféták. Már,
 ha ki az Istent szereri, és felebarátyát kedvelli, Ez a' vét-
 ket el távóztattya, és jószágos cselekedetekben napjait foglal-
 lya; az pedig vágyon keresztyényi hitben, a' ki óly hitben
 tanáltatik, mely a' szeretet által munkálkodik; tehát ha va-
 laki igaz keresztyényi hitben magát akarja tanáltatni, szűksé-
 ges, nem a' puszta hitre támasztani idveffégét; hanem óly
 szeretetben lenni, mely által munkálkodik a' hit idveffégére
 az ilyen embernek, ki is nem más, hanem tellyesítése azon
 két paróncsolatoknak, mellyekben áll s, fűg az egész törvény
 és a' proféták, volna itten útam az ujítókkal ellenkezni, de
 az nem lévén czéllom; állitom asztot; hogy az igaz keresz-
 tyényi hit kívánnya az értelmes esztendőkre jútottaktól, nem
 csak hinni az Istenben és Kristusban; hanem tekélltetesen
 hinni-is az Istennek, és az ő fiának Kristus Jéfusnak. Mellyet
 önnön maga kívánt meg mutatni idvezítőnk midőn iratta A-
 postoli Collegiumának fejedelmével: *bis qui in carcere erant*
spiritibus, veniens predicavit, qui increduli fuerant aliquan-
do, quan-

Galatas 5.
6.

Matth. 22.
37.

1. Petri. 3

do, quando expectabant Dei patientiam in diebus Noë, cum fabricaretur arca. Azoknak-is a' lelkeknek, mellyek a' tömleczen valának el menvén prædikállot: a' kik valaha hitetlenek vóltak, mikor várják vala az Isten békeséges türését Noë napjaiban mikor a' bárka épiternék. Ezen Locus, vagy szent Péternek szavaj a' szent Atyáknak okot adtanak külömb külömbféle magyarázatra menni; úgy, hogy sz. Agoston félte tanítani valóságosan pokolra szállását a' Christus lelkének, vagy menetelett; a' mint elő hozza Bellárminus De ellenben Bellárminus fok sz. Atyákkal együt úgy Cornelius à Lapide bizonyítja, hogy valóképpen *descendit ad inferos* Le szállot pokolra. De vallyon *elsőbben* miért Kristus Urunk prædikállot a' kárhozott lelkeknek? mivel ottan gyümölcstelen és haszontalan vólt prædikatiója, úgy mint a' mely lelkek meg átalkodásban, és a' jóra való térésnek helyén kívül lévén, meg nem jobbitathattak. *Másodszor.* Bizonyos, hogy a' kárhozottak tömleczen nem csak azok, kik a' viz özön által életektől meg főztattak; hanem más vétkes meg átalkodott kárhozott lelkek-is akkor tanáltátnak: 's hát mi az oka, hogy az Isten fia, ezek előtt, jelentéce által sz. Péternek; láttatik hogy prædikállot légyen főbb módon, csak azoknak, kik viz özön által pokolra rászittattak? *Harmadszor.* Gondolhatni, hogy azon viz özön alkalmatosságával meg hóltak, egyéb czégéres vétkekben-is bűnözők tanáltattak; 's hát miért az Apostol írása szerént csak egyedül az hitelenségről feddetnek, dorgáltatnak az Ur Jesustól? *His qui increduli fuerant veniens predicavit.* azoknak el menvén prædikállot, a' kik hitetlenek vóltak. Feleleter kívántok mind ezekre nem kételkedem szomorú keresztyenek, és jmé bizonyítására, mi legyen a' keresztyeni hit, adok-is. *Elsőben* prædikállot Kristus Urunk a' kárhozott lelkeknek nem

lib. 4. de anima Christi cap. 13. in cap. 2. a Hor. Apo.

5. Thom. 9.
52. ar. 4.
ad 2.

ugyan azért, hogy ezeket pœnitentia tartásra hozná: mert ez lehetetlenség vala, hanem hogy meg szégyenitené ôköt, hitetlenségeket szemekre hányván; mivel a' mint az Angyal-
li Doctor sz. Thamás tanította. Egyik főeb, és leg nagyobb kinnyok közül való ezen lelkeknek az az szomorú meg ísmérett, mellyel láttyák kárhozatoknak okait, és meg ísmérik, mely könnyen idveffégeket el nyerhették volna. A' második kérdésre így felelek: Kristus Urunk, idvezítő Jêsusunk, nyilván, és egyenesen a' víz ôzön idejében pokolra szállottakat szégyeníteni kívánta, mert ezek azok közül valók valának, kik hittek az Istenben. Mivel az bálvány vagy idegen Isteneknek imádása, a' víz ôzön után kezdetét vette Nemrodtól, a mint némellyek állították ex Sapient. 14. vagy is a' mint bölcs Tyrinus sz. Agoston írásból lib. 16. de civit. Dei c. 7. Eusebi: in crono: Hyeró: in qq. magyarázván teremtéstől írt könyvnek tizedik részét bizonyította: Ninus Nemród-nak (ki is Bél, vagy Báál-nak hivattatott) fia; Attya birodalmában maradván, hatalmas és kincses tárházából, nem csak Natfágos Templomot építte: hanem abban, Attya hideg tetemeinek Királyi költséges koporsót helyeztetvén, Isteni tisztelettel hogy imádnak kegyetlensége a' népett arra kényszeríté. Azok közül mondom, valának ezek, kiknek prédikálta az Isten fia, kik hittek az Istenben, és mint hogy az víz ôzön ideig minyájan Adámtól vett hitben maradtanak vala, hívén az igaz egy Istenben: innen a' Christus Jêsus, más bûnökért el kárhozot lelkeket fel hagyván, dorgálta, feddette hitetlenségekről az vízözöni időben ez világról el töröltöttek és az örökké tartó kínokra szentencziázott lelkeket. Mert valamiképpen nagyobb gonosság ez világon, nem hinni az Istennek; úgy nagyobb szégyenséget érdemlő vétkeknek büntetése lön hitetlenségeknek feddése. Meg
jelente

jelenté Isten ő sz. Felsége Noë által ! miképpen a' viz özön-
 nel ököt el tórlendő , és még a' magas hegyeket-is vízben
 boritando volna; hanem ha pœnitentia tartás által gonofságoknak
 mocskát elévé lé mofnák; és nem tiz , vagy husz esztendők
 alatt , hanem száz esztendőknek el folyásiban prædikáltatá a'
 pœnitentia tartást. Ugy , hogy az bárka keszítésében min-
 den fában való vágása a' félszének , az el végzet büntetésnek
 elő járo jelentője volna. de hívén az Istenben , nem akartak
 hinni Istennek , hogy félnék haragiát , rettegnék igazságos rá-
 jok mért ostorát ; hanem : *expectabant Dei patientiam*. Vár-
 ják vala toábrá-is békeséges tűrését. Azért nem más bűnő-
 söknek , hogy az *harmadik* kérdésre-is helyesfen légyen felett:
 hanem ezen Istennek nem hitt embereknek meg szégyenité-
 sekre szállot , vagy ment le Christus Urunk poklokra. Mely
 cselekedetével nem csak jelenti , miképpen gyűlöli az embe-
 rekben az oly hitetlenséget , midőn tudniillik nem hisznek az
 ő szent Attyának , nem hisznek nékie-is mint örök igazság-
 nak , bátor hidgyenek az Attyában , hidgyenek a' Kristusban:
 hanem előnkben világoson-is terjeszti , mi légyen az igaz ke-
 resztényi hit. Mellyét a' bölcs által-is ki hirdetteter az Isten-
 nek szent Lelke *qui credit Deo , attendit mandatis*. a' ki az I-
 stennek hiszen a' parancsolatokra figyelmez. Mint ha mon-
 daná a' sz. Lélek ; kívánnyatok-é tudni ki hiszen az Isten-
 nek? nem , más : hanem , *qui facit voluntatem Patris*. a'
 ki cselekedettel tellyesíti az Istennek parancsolátit és meg tar-
 tya. Ha annak parancsolatit meg tartjátok , hisztek az I-
 stennek , ha pedig a' mit ő parancsol által hágjátok , nem az
 Istennek , hanem önön magatoknak hisztek. hisztek kíván-
 ságtoknak , hisztek a' téstnek , hisztek a' világnak , hisztek
 az ördögnek a' mint Eva , kit-is még elévé. Nem arról ké-
 sérte a' pokolbéli kigyó , hogy ne hinne az Istenben ; hanem

cel. 32.
7. 28.

Genes. 3.

hogy ne hinné azt, a' mit mondott az Isten, és így arra ósz-
tónózé, ne hinne Istennek. Mert parancsolta Isten ő sz. Fel-
sége, hogy a' meg tiltot fának gyümölcsét ne ennék, mas-
képpen a' mely nap éndenének abból, halállal halnak meg;
imé el fordítá a' sátn: *nequaquam moriemini*, semmiképpen
meg nem haltok. Mint ha így szólott volna az ördög: az
Isten titeket halandóknak mondott, ha a' tiltott fa gyümöl-
csét kóstoljátok, de, ne hidgyetek néki. Ő az az Isten, a'
ki titeket teremtett, a' ki a' Paradicsomi biródalmat néktek
adta, ő az, a' ki néktek parancsolt, hidgyetek benne igen-
is illik, de minek utánna oly kelemetes gyümölcsököt élete-
tek táplálására alkotott, hogy azokat tölletek el vonná, tar-
taná, *nequaquam* semmiképpen ne hidgyetek néki. Ezzel
csalá meg első Attyáinkot, ezzel többeket ma-is hajt törí-
ben. Felét a' keresztényi hitnek meg engedi a' test által: *Credite in Deum*, hidgyetek az Istenben, hogy csalárd me-
stérsége által a' más részét tőlünk el állithassa tudni illik: *Credere Deo*, hinni az Istennek, azért, oly sokan tanálatnak
tévelygésben a' mostaniak között, kik hisznek a' Christusban,
De nem hisznek Christusnak kij ellen önnön maga panaszol-
kodik *non creditis mihi*, nem hisztek nékem.

Joan. 8.

Nem tanálatik az okos emberek közül senki olyan; hogy to-
vábra-is ki mutattassék a' keresztényi idvezítő hitnek mivólta,
Nem tanálatik mondám, a' ki a' Menyei örök nyugodalmat, el
készitet drága vigaságot, örökös hazáját ne kívánnyá vala-
mikor ezzer; de úgy tapasztalhatni a' világiak között, hogy
minden ember oda fel emelt fővell kívánnyon menni, innen
vagyon, hogy a' magos kastély, kit fejünkben nagyra vágyó
gondolatokkal építünk mint az Babel Tornyának teteje: *cu-
jus culmen pertringat ad calum*, melynek teteje az eget ér-
je: annyira magasztaltsák fellyeb fellyeb menni, nagyobra
és na-

Gene. 11.
7. 4.

és nagyobra lépni, természet a' világ fainak. Mert napo-
ként tapasztaljuk, miképpen a' kisdetek nagyobbak, a'
nagyobbak leg nagyobbak kívánnak lenni. De az ilyenek
mire akarnak fellyeb lépni, magok-is nem tudják, hanem
le írja a' koronas Proféta David *Superbia eorum ascendit sem-*
per. Az ók kevélységek mindenkor fel mégyen sőt annyira
be gyökerezet szivekben az emberek fainak ez nagyra vá-
gyódás, hogy alig tanály, a' ki Istentől néki adott staturá-
jával, vagy állapottyával meg elégedgyék, még a' pigmau-
sok-is óhajtván Orásfokká lenni.

Psalms. 73.
vs. 23.

Mit pedig len mond örökös társa az állandó örökségre éle-
tek kormányozásával czélözóknak, a' menyei dicsőségnak el-
nyeréséről, halljátok: *Nisi efficiamini sicut parvuli, non*
intrabitis in regnum calorum. ha nem léztek mind a' kisdet-
dek, nem mentek bé menyeknek országába. Jóll, elménk-
ben illendő tartanunk: *Non intrabitis.* be nem mentek, mert
ezen szók félelemre kit kit indíthatnak. Ha abban állana a'
dolog, hogy valaki, nagy, vagy kisded légyen menyország-
ban, nem kétlem sokan tanálkoznának oly illetlen kívánság-
gal helytelen áitatófok; kik meg elégednének az Isten orszá-
gában a' kisdedséggel, csak ez árnyék kinzó világban felsé-
ges Méltóságokkal dicsőíttetnének: nem gondolván meg,
hogy ez életben natság nem-is adathatik valósággal, a' mint
Seneca mondá Nagy-Sándornak: *indignè Alexandro tributum*
nomen magni, quamvis Dominator foret orbis quia nemo in
ram exiguo elemento magnus esse potest. Méltatlanul adatott
ez a' szó Nagy, Sándornak, jóll lehet az világon uralkod-
nék; mert senki oly kisded élementumban nagy nem lehet.
Egyedül azért a' menyei dicsőségben tanáltatik a' natság. Nem
abban elébb jelentém, nem abban áll a' dolog, hogy vala-
ki nagy, vagy kisded légyen az égben; hanem az odavaló

Matt. 18.
vs. 3.

bé menetelben , vagy bémem menetelben : *Non intrabitis.*
be nem mentek.

Lucæ 22.
Ű. 24.

Mely mondásra ada alkalmatosságot az tanítványok egy más közőt való vetekedések Idvezitõnknek ; kik elëbbeni állapotyokról , alacson statusokról el felelytkezvén , natfágra vágyódnak *quis eorum videretur esse major.* ki láttatnék közőüllõk nagyobnak lenni. Akkor a' menyei Mester akarván tanítványinak különbségét a, menyei Uralkodásnak a' vilagi Natfágos Uralkodástól elejékben terjeszteti, monda : a' pogányok királyi Uralkodnak õ rajtok , és a' kiknek hatalmok vagy on õ rájta , jó tévõknek hivattatnak ; ti pedig nem úgy , hanem a' nagyobb közőtterek , légyen mint a' kissebb.

Apoc. 21.
Ű. 16.

Miért mondom ezet idvezitõnk talám az az Menyeci város oly bővségre nem terjeszkedik hogy sok nacságosokot magában foglalhosson ! azt nem mondhattuk ; mert oly nagy a' Menyeci város mint az ég. Ha ez úgy van, úgy vélheti valaki, hogy széllyes kapui-is oly tágas roppantott városnak tanaltassanak. De nem úgy írja szent János ki álmétkodva és fontoson szemlélvén ezt az várost láta egy Angyalt jöni arany veszővel, hogy meg mérné, nem csak a' kerítésit, hanem azon drága egy egy gyöngyből álló kapuit-is. *ut metiretur Civitatem & portas ejus, & murum.* hogy mérne a' várost, és annak kapuit és kerítésit. mind azon által az csudalatos, hogy a' titkokot látó Tanítvány, le irván kerektségét, széllyét a' városnak, úgy magasságit kerítésének : a' kapuk magasságáról emlékezetet nem téssen. Ha pedig az angyal jött a' kapuknak-is meg mérésékre, 's azokat meg-is mérte, miért az hiv Secretarius natfágátt azoknak le nem írja ? meg felel erre egy bölcs elme : *portarum cali est tanta angustia, ut nec spatium, nec nomen sit mensurarum quibus exprimi possit.* Az ég kapuinak oly szorossága vagy on, hogy nev, vagy szám ne tanaltassék,

tasék, mellyel le írhatni, ki tehetni. mellyet jelentett Idvezitők-is. mely szoros a kapú, és keskeny az út, mely az életre vezet. Egyedül azért csak írja sz. János, hogy a' tizenkét kapu, tizenkét gyöngy, és minden [kapu egy egy gyöngyből való. Oh mely kisdéd kapuk! ha egy gyöngyből készítették. azért (nem kételkedem) Christustól *foramen*, tö lyúkához hasonlítatik.

Matth. 7.
8. 14.

Nem csudálom tehát már, miért mondá Idvezitők: *nisi efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum caelorum*. ha nem léztek mind a' kisdédek, nem mentek bé menyeknek országába. Azt a' mondást, és jelentést, hallották foktzor az világi nagyok, ah szükséges tehát, azoknak mélyen elméjekben oltani, kik nagytságra felső felső helyekre emelkedni tellyes igyekezettel munkálkodnak 's nem-is más utón, hanem a' kisdédeknek szegénységnek végső alacsfóságában helyezettetteknek, kissébbítések által látsák. vizsgállyák szorgalmatofon, micfoda reménségek lehet be menetelre az menyei kapukon ha kisdédek-é, ártatlannokká lenni nem igyekeznek. Mert vagy hisznek a' Kristus szavainak vagy nem? ha hisznek, mivel hogy a' Kristus csak a' kisdédeknek be menni erőssiti: az ilyen nagyok hanem ha kisdédeké léznek be nem mehetnek; ha pedig nem hisznek; annál-is inkább keresztény hirben nem tanálatván soha mind örökké nékiek nem mondatik: *aperite portas*. Nyissátok fel a' kapukot, Melyekből következik, hogy valakik ez világban vétkefen nagyok akarnak lenni, ha hisznek-is az Istenben, és Kristus Jébusban; nem hisznek az Istennek, nem hisznek Kristusnak, ki az kisdédeknek igiré a' menyei dicsőségre való be menetelt. *nisi efficiamini sicut parvuli* &c. oda bé nem mennek.

Oly tapasztalható igazság az, hogy az idvezítő keresztényi
hit ki-

hit kívánnya , hinni az Istennek és a' Christus Jéusnak , nem csak Istenben , és Krisztusban hinni : hogy napok kelletnének le irására az bizonyságoknak , ha mind az Evangelisták irásából elő hoznám Idvezítő Jéusúnknak erről tett tanításit. Mert im sz. Máténak 5. részében mongya: *Beati pauperes spiritu , quoniam ipsorum est Regnum calorum.* Bóldogok a' lelki szegények , mert övék menyeknek országa. Minyájon tudom boldogok kívánnak lenni , de keveslen szegények miért nem más az oka : mert Krisztúnak hinni nem akarnak.

Matt. 5.

Luca 14.

Szent Lukácsnak 14. részében tanította : *qui se humiliat exaltabitur , & qui se exaltat humiliabitur.* Minden a' ki magát meg alázza fel magasztaltatik , és a' ki magát fel magasztallya meg aláztatik. 's mely sókan tanáltatnak , kik ha magokat meg alázzák , már el vétteretteknek , emberek csufjainak vélik , 's állítyák lenni vagy balgatagúl él hitetik magokkal , hogy ha tennen magokott fel magasztalják , már valófágos felségre Natfágra léptek, Miért vagyon ez kérdés ? Nem , nem más oka ; mert nem hisznek a' Christusúnak. Ugyan előbb említett sz. Máténál jelenti az Isteni bölcseség *diligite inimicos vestros.* s' ki az a' ki csak Attyafiának vagy barátjának adott hívfégét hütét meg tartya ? Int minyájunkat

Matt. 5.

Matt. 5. *Quod si oculus tuus scandalizat te erue eum & projice abs te.* ha a' szemed botránszót téged , vájd ki , és ved el magadtól. 's hányat tanálhatni kívált az világ jovaiban minden idveffégés jovokot helyheztetők közül ? a' ki oly el tekkélet szandékkal vólna , hogy szeme módgyára meg kedvellet jóvától magát meg fólztaná. Nem kérdezed mi ezeknek oka ! mert által látod keresztyenem , hogy nem más hanem ; nem hisznek az ilyenek Christusúnak , bátor higyenek Christusban. Végtére sz. Máténak 25. részében kegyessen int minyájunkatt gond viselő és idveffégünköit szómnyúhozó meg

Matt. 25.

váltonk

váltónk : *vigilate quia quâ hora non putatis filius hominis veniet.* Vigyázzatok, mert a' mely órában nem vélitek , el jő az embernek fia. Még-isannyira szűnyadozik, sőt oly mély álommal nyomattatik el az világ ; hogy süketnek láttasék Christus szollani , oly kegyes intésével. Mi az oka? önnön maga Idvezitónk végtére felellyen : *non creditis mihi* mert nem hisztéknekem. Hát már ki mondhattya az ilyeneket keresztyéni hittel fényeskedőknek? mivel mind előb a' Jესus sírákfia bizonyította : *qui credit Deo attendit mandatis.* mind mennyei mesterünk erőstítte , hogy a' kik kiadedek nem lélznek , az az : ha az kiadedekhez Isten paracsolatának meg tartása ártatlanágában nem közelitnek , be nem mennek menyeknek Országában. Mellyeket sommáson bizonyítani akart a' bölc, prædikatorok könyvének. 12. részében így szólván : *Deum time, mandata ejus observa, hoc enim est omnis homo.* féllyed az Istent , paracsolatitt meg tartcsad , mert ez minden ember. félni az Istent , paracsolatitt meg tartani , ki nem láttya lehetetlenségnek lenni hanem ha az ilyen hidgyen nem csak Istenben, és Christusban; hanem hidgyen az Istennek is , és az ő szent fiának Christús Jésúsnak.

Joan. 8.

Ecl. 12.

ñ. 28.

Ecl. 12.

Hová czélozzanak mind ezek, nem kételkedhetem, lelki szemekkel által látták Méltóságos, Nagyságos, Tekéntetes, Nemzetes, Tisztelendő, fő fő, és alább való statusból megjelent szomorú keresztyéni ; hogy tudni illik ; Méltóságos, Nagyságos, Gross Kornis István Urat ; életeben tellyes örömünknek kút fejét ; mostan pedig tengeri háboru módra sziveinket keserűséggel mozgató, sopánkodó fájdalminknak, halálán zokogással fohászzkodásinknak indító okát, nem csak igaz idvezítő keresztyéni hitben végig meg maradotnak, hanem hittel tellyes el választott férfinak lenni meg mutatam ; és már-is szabadotson bé hozzam : hogy ha az első Mártyr

Korona szent István hittel azért tellyes férfinak a' szent Irá-
 stól méltán neveztetik magyarázattya szerént a' sokszor em-
 litet Cornéliusnak , mert ez választatott férriban creje általa'
 szent léleknek , oly igaz éltető keresztényi hit csudálatosan ön-
 rerék; a' melyben rétovázás nélkül nem csak meg maradna:
 hanem a' felett mindenkor a' meg általkodottaknak praedicalván,
 abból áradot búzgóságbol a' sz. lélek Isten ellen rugodozó si-
 dökot félelemnélkül feddené ; *vos spiritui sancto semper resi-*
stitis. ti mindenkor a' szent lélek ellen állotok; azon kereszt-
 tényi igaz hitnek ellenfégit diadalmason meg győzné: *non po-*
terant resistere spiritui, qui loquebatur. nem álhatván ezek
 ellene a' léleknek, ki szoll' vala szent István által. Ah! mond-
 hatom én minden fogyatkozásnélkül , hogy az az igaz ke-
 reszttségben el vett hit, mellyet az Isteni kegyelemtől rendel-
 tetet Sacraméntumban kisdedségében vett, oly égő búzgósággal
 Méltóságos Gróff Kórnis István Urban gyuladozot, és tellyes
 életének Napjaiban déli fényes nap modra ründöklött , hogy
 nem csak élete főttáig, láthatatlan példa, az igaz hitnek meg-
 tartásában kissébb tántorodásnélkül mindenektől ismérretnek;
 hanem hogy az idvezítő hitnek világoskodására, kiváltképpen
 a' fő fő rendek közül (mért elő számlálni ki tudgya az alatta
 valokot) hozhatna sokakat és csak nem mindeneket kereszt-
 tényi tekéletes tudományra vezethetne; bölcs, és ritkán lát-
 ható cselekedetivel, jeles alattomban rendelt discursussal,
 mindenkor arra czéllozot, gyakran fohászokodásokkal szent
 Pál Apostolnak szavait mondván: *Testis est mihi Deus, quo-*
modo cupiam vos in visceribus Jesu Christi. Bizonságom az
 Isten, mint kívánnyalak minnyájtotokot a' Jésus Christusnak
 szeretete által munkálkodó igaz hitében. Tévelygéseken a'
 szegény lelkeknek annyira szomorkodott, hogy különös Isten-
 hez be mutatott imádságiban gyakorlana: *quis ex vobis in-*
firma-

Pbikp. 1.
 7. 8.

firmatur, & *ego non infirmor*? ki nyavalyog, és én nem nyavalygok, ki lelki képpen közülletek az igaz hitnek megismérésében nyavalyog, és én azon csak nem egéfégem romlásával ne szánakogyam! ki botránkozik meg a' Christus Jéfusnak való hitelben? parancsolati meg tartásában, és én nem égek? oh! nem csak a' menyeciek előtt fényeskedő buzgo hanem országunkban-is csudálkozásra méltó szererettel langaloza **hit!**

2. Cor. 11.

7. 29.

Az ó-Testémentombéli Abrahám Pátriárka állandó buzgó-
fággal tellyes hitiről dicsirtetik Moyséstől magasztaltatik
a' nemzetségek Doctórától. Szent Jakab Apostoltól pe-
diglen levelének második részében nagyon tiszteltetik. *Cre-
didit Abraham Deo, & reputatum est ei ad justitiam.* Hűn
Abrahám az Istennek, és tulajdonittaték néki igazságra.
Minek előtte Abrahám hinne az Istennek, már hűt vala az
Istenben 's érdemesebben-is mint mi; kik keresztény hiv
Attyáktól születvén, leg ottan a' hol az elmés esztendőkre
jutunk azoktól tanittatván, mint egy röllök veszfűük hivsé-
günkör: Abrahám pedig idegen Isteneket imádó Atyák fia
levén, tulajdon el tekélet választásból hűt az Istenben. De
az itten álmétkodásra méltó, hogy Abrahám ellenne mond-
ván az idegen Isteneknek, és az egy élő igaz Istenben hi-
vén, még-is az a' hit, mellyel hűt az Istenben nem dicsir-
tetik; hanem egyedül mind a' két testamentumbéli, szent-
Lélek hiv író Deákitól, mellyel hitt az Istennek, azon hit
magasztaltatik, *Credidit Abraham Deo.* hűt Abrahám az I-
stennek &c. Mi az oka ennek értekezhetitek bölcsfek? De i-
mé meg felelek: nem más tudni-illik; mert hinni az Isten-
ben mint egy difficultasnélkül való dolog, mivel a' természe-
tes okolkodásnak-is világos értelme asztot ki jelenti, az el-
me leg ottan követheti. De ellenben hinni az Istennek nem

Gene. 15.
7. 6.

Rom. 4.
Jacobi 2.

csak *speculativè* elmélkedésben való hit, hanem *practicè* cselekedettel, hogy tellyesítsük a' mit parancsolt a' Mennyei Urunk szükséges: kik közül sokak a' meg romlott, vagy erendő vétek által meg vesztegetett emberi természetnek ellenkezői: mások testnek gyönyörködtesével meg nem egyezők; némellyek világi elmulandóságok hívságos jóvainak megvetésére tanítók lévén; bizonyára nehéz tufakodással megyen arra az meg vesztegetett természet, hogy: *facta carnis spiritu*. kívánatos jóvait meg vetvén a' testnek, lelki jóvainkra ki adott parancsolattal tellyesítsük az Istennek; és így hidgyünk a' Krisztus Jéfusnak; bátor hittünk ez előtt Istenben, és Krisztusban.

Hűt vala Abrahám már az Istenben, és ily hitben valónak parancsolá az Ur, hogy lakta földéről, Attya házatól, testvéreinek gyönyörködteső társaságokból ki menvén, jöne az földre, mellyett meg mutatando vala néki. *Egredere de terra tua, & de domo Patris tui, & veni in terram, quam monstravero tibi.* Meny ki földedből, és rokonságod közül, és az Aryád házából, és jöji a' földre, mellyet néked mutatok. Már, ki az közülletek Méltóságos fő fő rendek, a' ki parancsolattyára Isten ő sz. Felségének, fel hadgyná leg ottan hazáját számkivetésben menvén; el cserélné az bajos szarandokodásért fáratságos utazásért, kies nyugodalmát: Uri attya Palotáit szorofs, és nyukhatatlan gunyóért, gyönyörködteső vér Attyafiaival való nyájaskodását, ellenkező nemzetségek társaságáért; bizonyos örökségét, bizontalanért; a' mely nagyobb hova mégyen, 's holl léfzen maradása aztott-is ne tudná, kicfoda a' ki fel hagyná, és ily ellenkező állapotokra magát bocsáttaná.

Nézzék melly ellenkező nagy probája volt Abrahám hűtésnek, és ezekből itillyetek menyire a' természet ellent álhattott volt-

tott volna , hogy ne hűnne az Istennek. Nem lón ez elég-
séges , hanem fiat igire Isten Abrahámnak , és adá-is Isákot ,
kiben nem csak nemzetének ki terjesztését , és külömbféle
bóldogfágokott ; hanem hogy minden nemzetségek ő benne
meg áldatnának , arról-is tudosítá. de imé midőn ezeket vár-
ná , mint ha a' mennyei végnélkül való bölcsesség el feletke-
zet volna tett igiretiől ; kardott , tűzet , fát , hogy készit-
fen Abrám édes fia , egy hegyen , kit mutatna néki , bé
áldozására , ki adá parancsolatban : *Tolle filium tuum primo-*
genitum , quem diligis , Isaac , & offeres illum in bo-
locaulum super unum montium , quem monstravero tibi. Ve-
gyed az egygyetlen egy fiadot , kit szerezcz Isáákot , és
meny a' látás földére : és ott áldozd meg őtet éppen égő ál-
dozatúl , az egygyik hegyen , mellyet mutatok néked. 'S
hát egy Atya hidgyen az Istennek , ki nem csak parancsol-
lya , hogy egy szülött szerelmes fiát fel áldozza , hanem az
áldozatnak rettentő félelmes , és Atyai szivben keserves fáj-
dalmat szerző módgyát-is meg jelenti ? 's hogy nem-is más ,
hanem önnön maga Abrahám öreg Atya , légyen az áldozó ,
's oly áldozattal áldozzon , melyből semmi rész , ne marad-
gyon a' fájdalomnál , és hammunál ?

Ah ! bizonyára itten el ájúlást szenvedhetett a' természet,
itten , itten a' férfiui erős bátorság győzedelmelkedett , itten
a' hűt , a' hit ellen tufakodott harczolt , és magát meg győz-
te. Es ez már az oka , miért Abrahám Pátriárka nem dic-
sirtetik , azért hogy hűt az Istenben , hanem ily győzedel-
mesen , és példáson hívént az Istennek ; hogy nem csak az ó-
Testamentomban magasztaltatnék , hanem az Apostolok ál-
tal , hűte , mellyel hűt az Istennek örökösön dicsőségére
prædikáltatnék , akarta a' mennyei bölcsesség. *Credidit Abra-*
ham Deo , hűn Abrahám az Istennek.

Helyben hagyom én Abrahámnak már meg magyarózott hitéről az Isten hív Secretáriussi által tett dicshíretét : de mi csoda encomiomokkal , ki gondolható szókkal , Erdélyi Provinciánkban fényes nap modgyára ründöklő ritka például , csak nem mindenknek tapasztalásá , Méltóságos Gróff Erdélyi hív Abrahámnak , Kornis István Urunknak engedtetet hite : mi csoda mondám szókkal magasztaltassék? nem tudom. Tiszteltesék én töllem szabatság , tiszteltesék másoktól , hogy Istenben álhataroson , igazán , példáson hitt ; dicshírem én , és igazán magasztalom Abrahám után második hitét , mellyel hitt az Istennek Méltóságos Nagóságos Gróffunk. Mert amaz háborgó , pártos , káros esztendőkbén , kikről emlékezni-is fájdalom ! mint egy paráncsolátban vévén : *egredere de domo tua , & veni in terram quam monstravero tibi.* mentha égi sugárlásból hallotta volna ; leg ottan kölcséges hívségre , hívséges meg maradásra , el hagyván Gróffi házaít , Uri palotáit , nagyon ki terjedet Dominiumit , nyájaszkodó társaságit kevésbé hajtván ; szoros várak kulcsai alá egygyütt önnön magával Méltóságos Udvarát rekesztette , hozta , állatta. A' mellet az Isten bölcs titokból sok igirettekkel egygyütt nem kételkedem , Méltóságos Gróffi Isáákkal , szerelmes fiu magzattal Méltóságos Gróff Kornis Antallal , Uri Nagyságos Gróffi háza meg áldatván ; kiben száz , 's meg száz esztendőktől való virágzó Uri familiájának , kiváltképpen következő hozzászaz fenn maradását , nagy méltóságokra lépését helyheztetvén ; véteknélkül állithatom , Istenből lett sugárlásból vévén : *mitte filium tuum , quem diligis , & offeres illum super unum montium.* küld el egygyetlen egy fiadot kit szerez , és' áldozd bé őtöt egygyik hegyen , mellyet mutatok néked. Leg ottan , oh ! mind ég , mind föld előtt dicshíretre méltó hit ! leg ottan mondám késedelemnélkül ,
bóvsé.

bővséges költséggel az Istentől meg jelentett egy igaz közön-
séges idvezítő hitnek hegyére, Roma Városának, ki feje a'
világnak, és a' hol az Istennél lakozó szenteknek szentsé-
ges tettek, Drága illattal illatozó szent teremek csudákkal di-
csóitnernek; úgy más szent helyeknek ajtatos szemlélésekre
vizsgálásokra, vagy mongyam; inkább az Isteni kegyelmes
gondviselésben ajánlásra, mint egy áldozatúl bé mutatásra,
nagy buzgósággal, küldötte háák felett kedvellet szerelmes
Gróff Aatalát. Nem rettentették idegen országoknak szokat-
lan, és ellenkező természetj: nem félemlették, oly hoszszas
útnak veszedelmes nehézségi: nem akadályozták Gróffi fami-
lijának ki terjedésére, reménységben adott Gróffi vérenek ha-
lál, és életj közt meg fordulható, 's bölcsen el láthatott uta-
zási nem, egy szóval, nem idegenítették akár mely következhé-
tő történetek-is; mert tudni-illik a' ki hitét fundálta, hely-
hezette vala az Istenben; Abrahámnak, hogy nyomdokát
követné, és mindenektől magasztaltarnék hűtéről, mellyel
hűt az Istennek, ez ritka példás cselekedetével bizonyította,
világ eleibe terjesztette igaz keresztyén idvezítő hitét. *credidit*
téhát *Abraham & reputatum est illi ad justitiam*. Hűt Méltó-
ságos Gróffunk is; nem csak igazságára tulajdonított,
hanem Méltóságos Gróffi Familiájának (úgy kívánnyuk) ö-
rökös fenn maradására, dicsőségesen ki terjedésére is 's ezített
czimerének felső részén magas helyekre allandóképpen czél-
lozó, jelenti úgy vélekedem Unicornisra, úgy, hogy enge-
delmedből ide írja Méltóságos Gróff az Academicus: *alta sta-*
bilis perit. siet szörnységgel allandó magas helyekre, lépést
látatnak tenni Unikornisod Méltóságos Gróff, és ez kényszerít
engem-is, hogy *másodszor*, miért az első Mártyr hűttel tel-
lyesnek irattasson, vizsgállyam. Mutat erre alkalmatosságott hi-
vatallyának dichretes végben vitele, és azért *plenus fide*, tel-
lyes hit.

lyes hittel, az az: *fidelitate*. hívességgel, mind tiszti hivatalya meg felelésében, mind pedig előtte járóihoz, és gondviselelése alá bizottakhoz, tekéletes maga viselelésében.

Allyon elő itten ha ki, tapasztalható hamisságnélkül tállathatik, és elenkező vakmerőséggel mongya meg, ha huszonhét esztendő el foljása alatt tellyes tekletefésséggel nem csak Provincialis Cómmissáriuságbeli hivatalyát mindeneknek contentumára vjfelte, hanem fő Ispányfáginak is nápjait örvendezettő vizsgálalásokra nemes kúköllő vár megyében ugy; mint némes fejer vár megyében számlálta. Hát Méltóságos Erdélyi Guberniumban kegyes tanácsos urasságának idejét mely szentül, hasznoszon töltötte, és hiven, szóllanak erről szegény hazánkra szúllyos terheknek sokszor következését el távoztató Atyai gondviselelési: a' szegénység meg tartására böles faradhatatlan munkálkodási; ugy annyira; hogy ha az O testamentumbéli Jóseff Ægyptumföldéről el távoztatott éhség után országát Pharao királynak hiven meg tártván, népét haláltól meg mentven hiviégét fő fő módon ebben nem csak kirallyához, hanem az egész országhoz mütatta, s ezen eslekedétiért *servator* meg tartónak nevesztetett? Te vóltal nemes Erdélyi Provinciánknak hiv igaz egyik Jóseffe, Méltóságos Gróff úr: kinek böles tanácsai sok ellenkező veszedelmeket hazánktól távoztattak; igyenes hiv, fő Provincialis commissáriusi hivatalodnak kötelelége, a' kösségnek végső pusztulására rohanó terheknek el fordításit annyira munkálta, hogy második Jóseff, nem csak félséges úradnak Provinciáját, hanem a' népnek is meg maradását, mint *servator*, meg tartó meg tartanád, nevednek örökösön fenn maradására.

Csudálljad itten továbbra nem csak erdély, hanem egész világ álmélkogyál a' Romai Felsőleges Császárhoz, Apostoli Magyar Ország

Ország Királyához Felséges, és kegyelmes örökös fejedelmünkhöz életében hatodik Károlyhoz minémű hűségét mutatta, hű Méltóságos koronánk ki is elév mélyen elméjében nyomván szent Gergely Pápanak tanítáfar. *Tunc enim veraciter fideles sumus, si quod verbis promittimus operibus complemus.* Mert akkor valóságosan hűek vagyunk, mikor ha mit szóval igerünk, cselekedetekkel tellyesítjük. Felséges Urának szóban le tett homágiumát, hittel, cselekedetekkel, oly példáson tellyesítette; hogy kész vólt Gróffi Dominiumit Méltóságos házait pusztításra bocsátani, szoros helyyeken kölcséges inségekket, bajos nyomoruságokott panaszólkodás nélkül szenvedni; hogy sem pártos cselekedettel ellenkező factiókkal hűségét meg szegni, hirtét, fel bontani. Eszt bizonyította az előbb említett pusztító el től esztendőekben Várakban áthatatosan Felséges Ura hűsége mellet meg maradása. Eszt erőssiti ezer hét száz ött esztendőtol fogva, az ezer hétszáz kilenczig, Erdélyi Inspector Commissáriusságának, oly villongo veszedelmes időkben, az akkori Erdélyi Méltóságos Generalis Comendáns Gróff Rabuthin mellet dicshiretes Tisztség viselése. Mellyet sok veszedelmek közt hűven, noha terhesen viselt, úgy, hogy mondhatta szent Páll Apostollal: *In itineribus sapere periculis fluminum, periculis Latronum, periculis in Civitate, periculis in solitudine, periculis in falsis fratribus.* Ut 2. Cor. 11. ton járáfokban gyakorta, folyó vizek veszedelmében, tolvajok veszedelmében, veszedelmében a' Nemzetem miatt, veszedelmekben a' Városban, veszedelmekben a' pusztában, veszedelmekben a' hamis Atyafiak között. oly tekeletesen viselt, annyira dicshiretesen hordozott; hogy, halgasson már Uriás Hatheúsnak Királyok második könyvének tizen egyedik részében a' szent Historicusitol dicsekedve elő hozot mondása: *Arca Dei & Israel, & Dominus meus Joab super faciem terra*

re manent, & ego ingrediar domum meam, ut comedam & bibam - non faciam rem banc. az Isten szekerénye, és Izráél, és az Uram Joáb a' föld színén vannak, és én házamba megyek, hogy egyem, és igyam - nem cselekszem e' dolgott. Mivel Gróffi vérből álló gyenge complexiója, hajlando lévén változásokra, ezek ellen győzedelmeskedett, vagy - is mint egy nem kedvezvén életének, hívseget mutatni igazán akarván, erőszakott tett önön magán, midőn fáradhatatlanul Uri állapottyát, statussát nem illető veszedelmes fáradozásokott; alacson helyeken viselt szenvedéseket, szomorúságnélkül úgy, mint minden panaszokadásnélkül, hordozott, viselt. Halgasson Ethai-is második Királyok könyvének 14. részében, és ne hirdettesse hívségét, kit mutatá Dávid Királyhoz, midőn esztet pártos fia Absolon elől szaladottott, ilyen szokkal biztatta: *Vivit Dominus, quoniam in quocunque loco fueris Domine mi Rex, sive in morte, sive in vita, ibi erit servus tuus.* El az Ur, és él az én uram Királyom, hogy valamely helyen léssen az én Uram Királyom, akár halálban, 's akár életben, ott léssen a' te szolgád. Mert felségsben mutatá hívségét, a' mi Méltóságos Grófunk Felsőes őrökös Fejedelmének Austriai házához; annyira, hogy fő fő Tisztefsegekkel ha tündérkednék-is az akkori időnek folyása, nagy, de el mulandó csak hamar boldogságokott, ajánlana az esztendőkbén folyó szerencsét, hertelen forduló kereke; mind azon által, hívséges álhatatosságát, meg nem tántorithatta, akár mely igiret, hanem erős, álló, és hittet, 's hívséggel tellyes férfi maradván, el mondhatta méltábban Ethainál: *Vivit Dominus meus.* él az én Uram, Királyom, hogy valamely helyen léssen az én Uram, akár halálban, akár életben, ott léssen a' te szolgád. Tellyes valósággal bizonyította és látható-képpen igazzá tette esztett akkor;

2. Reg. 14.

2. Reg. 14.
7. 11.

akkor; midőn az el-múlt ezer hét száz negyven esztendőnek huzadik napján, Felséges Urának meg halálózását, időben meg értvén, bátor bölcs, jóvendőre el néző okos elméjével látná, sokaknak ebből fundálható elmebéli háborúgáfokott; azoknak tarsafágatt, távoztatta, az álhatatos hívségben meg álláfra, cselekedetével sokakott a' tevelgyéftől el vonszott, és a' mi csudálatosbb, hogy az halálban-is, *sec in morte*. hiv talátnék; Császár vérből eredetet vett, successor örökös fejedelméhez, erös esküvésnek Sacramentumában, nem igen sok idővel végső orája előtt hívséges hitét, bé áldozta, szentelte.

A' mely példás és mindenektől követésre méltó álhatatos hívsége, ismértervén a' Felséges Austriai Udvartól, nem kétkedem, aztott meg jutalmazására, oly nagy hiv hitnek indította, hogy külömb külömb féle Uri Titulosokkal az Erdélyi Korona, (*Stephanus hoc significat*) attól kegyelmesen Méltóságos Gróff Kornis István Ur, dicsőítették. Ezért: ezer hét száz öttől fogva, ezer hét száz kilenczig Inspektor Commissáriusi hivatalban rendeltetett. Az után ezer hét száz tizben, a' Méltóságos Erdélyi Deputationnak bölcs Confiliariussáva tétetett. Onnan 1713.-ban Nemes Küküllő Vármegyének Fő-Ispányi Titulusával ajándékozott. De nem vala elégséges, oly nagy hívségét, egygyes titulussal jutalmazni, hanem 1714.-ben dupláztatik tiztsége, mikor az e-lebbenihez, az egész Erdélyi Méltóságos statusoknak, választásából ki ment kívánságára, Provinciális Commissáriussi titulussal, kegyelmesen dicsőítették. Ne talám pedig csak egy helység, kegyes igazgatását tapasztalná; im 1719.-ben Fesjer Vár-Megyei Fő-Ispányságra kívántaték. kibeni is gondviselő Uri kegyességét én le irni nem tudom; hanem ti, ti Fő, és alább való rendek, városi Civisek, és minden statusok,

regyetek bizonságot ; mely fájdalomson vettétek , midőn fel-
lyebb való lépését : Méltóságos Erdélyi tudni - illik Gubernia-
lis Consiliáriusságra belső tanácsfóságra , Arany külfos kama-
rásságra , tölletek hivatni szemléltétek. Végtére pedig , hogy
meg halálózása után-is az emlitet Romai Fő Monárchának ,
Felső Udvára , hívségét jutalmazná bővebben Méltóságos
Grófunknak , ez folyó esztendőben celebrált Diatában , a'
Nemes Statusok Fő Praesidensi Titulussával méltóztatván ebben
dicshiretlen , el felejthetetlen fájdalomkra , érdemeinek czél-
ját el érte , pályá futását végezte , az életétt batrón halál-
lal el cserélte ; hogy felsőbb , és el nem mulható életre siető
Unicornissát , magos helyekre czéllozó jószágokkal tellyes lel-
két , hívséges hitét , állatna , 's ezért valamiképpen írja az
Unicornisról némely. *fidelis altis* , hiv a' felső helyekhez úgy
hiv lévén Méltóságos Kornisunk , világi fok érdemes titulussá
si után , hiv igaz hitének dicsőséges koronáját , úgy táplál
a' remenség már-is el vette. mellyre czélloz irásával szent Má-
té Evangelista *euge serve bone , & fidelis , intra in gaudium
Domini tui*. Örűly hiv szolgám , mert hogy hiv vóltál meny-
be az Urad örömébe

Capit. 25.
7. 21.

Az első Mártyr sz. István (illik már harmadikról szolla-
nom) az első mondám Mártyr , *plenus fide* , hittel tellyesnek
méltán azért mondatik ; mert bizodalommal , Urában hely-
heztetett reménfeggel , oly nagy mértékben bővölködött ; hogy
ne taláztatnék semmi olyan ellenkezés , ki néki hitét kisseb-
bithetné , bizodalmat fogyazthatná ezért *plenus fide* , az az :
fiducia bizodalmas reménfeggel , tellyesnek mondatik az irá-
stól. Hát már én mit mőngyak az Isteni jószágban. Annak
Atyai gondviselésében hellheztetete nagy reménfégű bizodal-
máról , a' mi Méltóságos Gróffunknak ? ah bizonyára meg kell val-
janóm , hogy a' kinek nevét érdemesenyiselte , annak Istenben-is

tett bizodalmat ; mindenekben nyomdokoza. Anyira ;
hogy ő rólla írta légyen Daniel Proféta : *erat cor ejus fiduciam*
habens in Domino. mert az ő szive bizakodik vala az Urba.
Akár tudni illik a' szerencsének tündér módra forgó kereke ,
fordítaná ellenkező dolgokra ; akár kívánatos jókkal vigasztaló
állapotokra cséllözna : *erat cor illius fiduciam habens.* minden
időben bizakodó vala szive az úrban. Az Apostolok ;
a' mint írja szent Máté látván az Eczakának negyedik
vigyázásakor hozzájck menni a' tengeren járván , mestereket,
meg háborodának , s' félelem miat kiáltván , meg-is vigasz-
taltatának : *fiduciam habete , ego sum ; nolite timere.* Biza-
dalmatok légyen én vagyok , ne félljetek és Péter kívánván
mesteréhez járulni a' vizen parancsolott vön : *veni jőj. de,*
a' bizodalom mellett , ily erős kő szál , annyira meg rette-
ne az erős szelett a' mint szöll a' szent irás , látván ; hogy
kiáltana. *Domine salva me.* Uram tarts meg engem. Erősbb,
és nagyobb bizodalmat látom én , hogy vólt Istenben az
Méltóságos Grófunknak ; ki az elenkező dolgoknak Méltó-
ságos ura házára Isten el bocsátó akaratyából szörnyű roha-
násn , soha meg nem háborodott : sőt inkább bölcsen ál-
tal látván , szentül elméjében fontolván ezeket Assyai kézből
engedet próbáknak lenni ; bátorfágát tette , bizodalmat
helyhezette azokat könnyen el téríthető urában Istenében.
Arra nézve bátor az ellenkező üdőkben bővleges javaitól urí
jóságai meg fosztatnának ; bátor ellenkezőinek irigységek szél-
vészétől , tengeri háború módra , boldog állapotban helyhez-
tetett hajója háborgattatnék ; félelmes Péter nem vólt ; ha-
nem bizodalmat helyhezette az Urban. Innen származott :
hogy ez előtt tizennegyedfél esztendőkkel háborítani kíván-
ván az irigy halál-is Méltóságos Grófunkot ; Nagyságos és
szercelmes Párjától meg fosztá , de akkor-is *erat fiduciam ha-*

Capit. 13.
No. 39.

Matt. 14.
No. 29.

bens in Domino. bizakodik vala az Urba. Az után országunknak rogyogó csillaga Méltóságos Gróff Kornis Sigmond Ur ó Excellentiája, vére, és Bátyja Gróffunknak, homályban borula, ekkor-is bizakodik vala az Urba. Adták ezek mellett elő magokott, fok ellenkező, és belső indulatott nemzető dőlgek; de annyira Uralkodni tudott indulatin, hogy egy külső Uri Fő ember, bölcsen, és igazán mondotta felőlle. vagy belső indulatoknelkül való ember; vagy első, ki a' passziokon, oly belső indulatokon, annyira diadalmason Uralkodik. Miért voltak ezek? nem más az oka; hanem: *erat cor ejus fiduciam habens in Domino.* Mindenekben bizodalmat, tette Felséges mennyei urában. *gratias agens Deo, accipiens fiduciam.* hála-kott mindenekről adván Istennek, hogy nagyobb bizodalmat toábra-is végyen. Tellyes tehát hittel, az az: *fiducia* bizodalommal volt, és maradott életének napjaiban mindenkor, Méltóságos Gróff Kornis István Urunk, a' mint hogy erre mutatt felső helyeken lakó, a' landó maradásokott építő Unicornissa-is, kiről írja ide az elmes academicus: *fidit hic alris.* fő fő módon bizik, a' felső helyekben.

Astor. 28.

Negyedik már következik oka, miért sz. István hittel tellyesnek iraték szent Lukácstól. *fide.* hittel. Az az, *juxta cornelium sapientiã Christiana.* keresztény bölcseséggel; ki-is arra szükséges vala az Isten szolgájában, hogy rendelést Isten akaratya szerént tenne a' gyülekezetben, és mindenekett oly bölcsen, szentül, hiven igazgatná; valamiképpen a' diaconátus rendnek hivatalya kíváná. De ha azokért, ó hittel tellyesnek dictáltatott a' szent Lélektől kényszerit éngem hivatalom, inditanák bölcs cselekedeti, országunkban ugy munkálkodás mint egy Anyaszentegyházunkban, Méltóságos Gróff Kornis István ur ó Excelentiájáról szólni. Két bölcsesség

cseség pedig az emberek közöt találtatik ; egyik igaz nével ne-
veztetik *sapientia mundi* világi bölcseségnek, mellyet úgy ír le
a' glossa *Hujus mundi sapientia est cor machinationibus tegere,*
sensum verbis velare, quae falsa sunt vera ostendere ; quae
vera sunt falsa demonstrare. A világi bölcseség ez : gonaszra
való igyekkezettel a' izivet el fedezni , az értelmet szókkal el
takarni ; a' mi nem igaz , aszt igaznak mutatni : a' mi igaz
aszt nem igaznak mutogatni . s' vallyon kíványa é valaki esz-
tet tanulni ? igen-is felette sokan. mert *haec usu á juvenibus*
scitur, hae á pueris pracio discitur, banc qui sciunt cæte-
ros despiciendo superbiunt, qui nesciunt, timidi in aliis mi-
rantur. azon bölcseséget szokásbol az iffiak tutyák, a' gyer-
mekkek nagy fizetéssel arra tanittatnak, valakik abban böl-
csek, másokott fel fuvalkodva meg vetnek, a' kik nem tu-
tyák, másokban félelmelen szemlélvén, csudállják. Akarnátok
nem kérelkedem, akarnátok monddám ti-is hallani mire tanittya
ez a' világi bölcseség alumnusit ! Imé *præcipio honorum culmina*
querere, adepta temporalis gloria vanitate gaudere, irrogata ab
aliis mala multipliciter reddere cùm vires suppetunt, nullis resi-
stentibus cedere ; cùm virtutis possibilitas de, est quidquid per
malitiam explere non valent, hoc in pacifica bonitate si-
mulare. Parancsolja, a' becsülleteknek felső helyeit keresni:
el nyerésén az hivságós ideig tartó dicsofégnék örvendezni :
másoktól el vett roszakott sok rendben vissza adni ; midőn
erőd vagyon, minden ellent állók, ellen állani ; ha tehe-
tséged nincs, valamit á gonoszság által végben nem vihez,
asztott, szines jólágú béketég alatt szenvedni. Itten már illik
az igazak bölcseségeket-is hallani : kiit elő hozz sz. Gergely
lib. 10. mor. cap. 27. *sapientia, úgy moñd, iustorum est :*
nihil per ostentationem fingere. az igazak bölcsesége semmit
mutató képpen nem csinálni, *sensum verbis aperire, vera*
ut sunt

Glossz. in
c. 3. libr.
Reg. 3.

S. Gregor.
l. 10. mor.
cap. 27.

ut sunt , diligere , falsa devitare bona gratis exhibere , mala libentiùs tollerare , quàm facere , nullam injuriæ ultionem querere. Az mi elmében vagyon , szóval ki nyilatkoztatni , az igazat a' mint van szeretni ; a' hamislagott el távoztatni ; a' mi jó , azt ingyen adni ; az ellenkezőt inkább szenvedni , mint munkálni ; és véktére semmi boszu állást nem keresni. Itten ; akár ország dolgait néző keresztényi bölcsesség-it, Gróff Méltóságos Urunknak vizsgállyuk bizonyára tüzet érdemlő nyelv létszen , a' ki vakmerő képpen kárhoztattya , és mondani mérészli , hogy a' leirt világi bölcsésgben részes volt , életének napjaiban sőt inkább az igazak bölcseségét követvén , nem csak a' Regium Guberniumba hozott terhes dolgokott félelemnélkül az igazságott mondván , igazításra vette ; hanem akár mely rendbélieknek-is bajos tehetetlenségekről panaszókott , csendesen meg halgatván , ingyen mindenekhez viseltetett kegyességből rétovázásnélkül , igazságokott ki szolgáltatat ; mi úton s' módon , igazságokhoz juthatnának , bölcs keresztényi indulatból , egyenesen elejekben adta.

Ha tanácsos pedig bölcseségét fontolom ; légyen elég-séges dicserett ; Méltóságos Urunkott Kusáinak engedelme-
 2. Reg. 17. merekből Méltóságos vérek neveznem , ki valamiképpen Dávid király ellen párt útó Absolonnak Achitophéltől adott tanácsátt , az úr engedelmeből el rontá : *dissipatum Domini natu consilium Achitophel utile , ut induceret Dominus super Absolon malum.* a' Ur engedelmeből pedig el bomlék az Akétó fel hasznos tanácsa , hogy az úr réája hozná Absolonra a' veszedelmétt. Ugy , nem eczer , hanem szokszor , talám országunk veszedelmére szolgálható tanácsit , némely Akitófeleknek , mint bölcs Kusái , el rontotta , haszontalanokká tette állandó országlására , a' felséges Auszriai Udvarnak .
 és virág-

és virágzó békeséges állapottyában fenn maradására Provin-
ciáknak, nem-is bizonyára másképpen; hanem *Domini nu-
tu* az ur engedelméből, kinek kegyelméből: *plenus fi-
de*. tellyes hitben, keresztényi bölcseségben tanáltaték. Nem
orák, nem napok, hanem holnapok szükségesek volnának
ezeknek elő számlálására; ha dicsiretét, bölcs tanácsos ke-
restényi hitéből szármozot magasztalásit, egyen, egyen-
ként le akarnám írni; de mivel hogy, czéllom inkább; a'
mitt lelki képpen épített hitével, azokra menni; im ke-
restényi bölcseségét, le írja Gregorius Nazianzenus, in
Apol. Láthato képpen ilyen izokkal: *Prima sapientia est,
vita laudabilis, & apud Deum mens pura, per quam puri
puro junguntur, & sancti sancto sociantur.* első bölcseség,
a' dicsiretes élett, és az Isten előtt való tiszta elme mely ál-
tal a' tiszták tisztához. és a' szentek szenthez kapcsoltat-
nak. Méltóságos Gróff Ur életeredett, az egyedül dicsiretesnek
nem mongya, a' kinek szeme, *nequam* gonosz, álnok,
quia tu bonus azért, hogy te jó voltál. Vagy inkább a' ki-
nek a' pokolbéli irigylég, igaz itilettől lelki szemeit elfogta.
Bölcs elmédett mind világi igazságtalan itiletekből származ-
hato, mind testi rutságokból következhető mocsoktól, tisztá-
tának lenni, egyedül az nem isméri; a' ki magát tórkig fes-
lett undokságban érzi. Mert ugyan-is; akár ifiuságodnak vi-
rágzó napjait szemlélyük, mellyekett mocsoknélkül követé-
sére szent Istvánnak (ki-is a' tiszta életért Angyali orozával
fényeskedőnek nevezteték) annyéra meg tartottál; hogy
tisztán déli nap sugariban, mellyekett nem foghatt mocsok,
tanáltassanak; 's ezekből tiszta elméjünek igyenesen itilhetünk.
Akár Méltóságos pároddal töltött esztendeidet, tekéncsük, fel-
tanállyuk, a' mit irt sz. Lukács Zachariásról, és Ersébethről:
incedebant ambo in omnibus justificationibus sine querela. jár-
nak vala

Greg. Naz.
in Apolo.

Aztor. 6.

nak vala az Urnak minden parancsolatiban és igazságiban pa-
nasznélkül, feltanállyuk mondám azon szokott, illendő tiszta é-
letedhez alkalmaztatni.

1. Tim. 5. Akár végtére özvegységednek tizen negyedfél éztendők a-
latt el foljt oráit vizsgállyuk: mind ezekben tiszta életedet an-
nyira tapasztallyuk, hogy be tellyesítetted legyen, a' mit ha-
gya sz. Pál az özvegyeknek; *in operibus bonis testimonium ba-*
bens. minden jóságos cselekedetekben bővféges bizónságid lé-
vén, mint egy szerzetesi tiszta életed. Uri magzatidott Iste-
ni félelemben nevelvén; szegény útazóknak, ügyefogyottak-
nak kegyes parancsolatodból Groffi Udvaraid szállást, segítség-
gett szolgáltatván: annáll-is inkább, Papi és Szerzetes rend-
bélieknek gazdálkodtatván, és végképpen *omne opus bonum*
minden példás jokban életedet foglalván; be tellyesítetted,
mondám, az Apostolnak kedve szerént szavait; szent Ger-
gelynek irásatt, dicshiretes életeddel; tisztaságnak meg tar-
tásával, első bölcseségben lenni önön magadott bizonyitot-
tad. Alig várhattya Méltóságos Grófunkról Naziánzénumi
szent Gergelynek irt szavait hogy végezzem, szent Gergely
Pápa: mert még világosabban írja le bölcseségét, *Ille mihi,*
s. Gre. lib. 10. mor. *egy szolván: Ille mihi videtur esse sapiens, qui pauca qui-*
dem de virtute animi loquitur, plura autem in suis actibus
atque operibus ostendit, & fidem verbis operum suorum sti-
pulatione confirmat. Az nékem valóságos bölcsnek láttatik
lenni, a' ki lelke jóságáról kevesfett szól, többet pedig cse-
lekedettel mütatt, és szókkal igirt hitét, munkálkodásinak
meg erőssítésével kötelezi. Nem tanálok én csak egy szót-is
ezen sententiában, kit bé nem tellyesített volna Méltóságos
bölcs Gróffunk. Ki-is másoktól ismért lelki virtusitt, drága,
és az ég előtt-is tezetes jóságitt, mint ha szégyenlette volna,
nem csak ki nem befzéllette, hanem éppen el fódózni tellyes
igycke-

igyekezettel kívánta. De, valamiképpen a' fel kel: tenyes
napnak sugára természetes fényeskedését leg ottan reggel ki
mutatta: Ugy külső jóságos cselekedeti, kikkel álmétkodá-
sára a' joknak, bővölködött; belkének belső virtúfitt keresz-
tényi bölcseséglátására mindeneknek, vajha fokaknak követé-
féré! ki nyilatkoztattak: Annyira: hogy ha én szünöm-is;
a' Sirák fia Jesus, más ilyenekkel együtt mongya: *Sapientiam - narrent Populi, & laudem - nunciet Ecclesia.* Eccle. 44.
Nem egy nyelv, hanem népek ha elégségek bölcségre ki be-
széllésére, és dicfirtének ki terjesztésére gyülekezett, hogy
szóllyon, szükséges. Annyira, annyira felső helyekre ter-
mészetes mint egy bölcseségből, építő Unikornissa, a' ke-
reszténi bölcseségben lépésétt, magasztalta. Kiról írja a' bölcs
sublimia sapit. felső helyekre csak nézéssel-is czélloz.

Tanálók én még, miért hittel tellyesnek mondatott az
hiv Diaconus örödik, és hatodik okott, (mert hogy rövid
időnek kedvezzek, ez kettőt őszve foglalnom szükséges) nem
tudni-illik egyébért, hanem, hogy, hitének mozdíthatat-
lan erőssége még a' sűrű köveknek zápori, és kegyetlen Si-
dóktól rája szórt káromkodások között-is, ezen két szöcskái-
val: *plenus fide.* ki magyaráztatnèk. Melly annyitt részén:
plenus fidei robore. tellyes a' hitnek álhatatos erősségébe. Nem
külömben jelentetik azzal: *plenus fide.* tellyes hittell: szent
István hitének *Excellentiája* vagy az Isteni erőben hatalom-
ban oly felségesen tett bizodalma, hogy csudákott, és nagy
jelekett tenne a' népbe. De vallyon szomorú hivek, micfo-
da csudákott jelekett rett az Istennek Mártýra? mivel én nem
csak a' szent írásban, hanem asztott magyarázo szent Atyák
írásiban-is szorgalmatoson kerestem nem szerétt való csu-
dareteleitt szent Istvánnak. Nem-is tanálók egyebett: hanem
ha ezekett, a' mint meltán-is, csudáknak lenni állittyúk.

- 1^m. hogy: *Non poterant resistere sapientia, & spiritui*
 Astor. 6. *qui loquebatur.* Nem alhatnak vala a' bölcseségnek, és lé-
 7. 13. leknek ellenne a' ki szol vala. 2^d. Tellyes lévén a' hirnek
 erősségével, félelem nélkül szemekre hánnya vala nyakassá-
 gokott: *Dura cervice & incircumcisis cordibus, vos spiritui*
 Astor. 7. *santo semper resistitis.* kemény nyakuak, és környül meté-
 7. 51. letlen szivűek, ti mindenkör ellenne állotok a' szent Lélek-
 nek.

3^{ti}. Az egeknek meg nyilalatt, és nem csak az Istennek
 dicsőségétt, hanem a' Jesust-is az Isten jobba felől állani.
 Astor. 7. *Vidit gloriam Dei, & Jesum stantem à dextris Dei.* 4°. Meg
 7. 56. általkodásból ő rajta végben vitt kegyetlen tyrannusságát ta-
 patztalá a' Sidóknak, még-is érettek könyörög: *Dominus ne sta-*
tuas illis hoc peccatum. Uram ne tulydonisd nekik e' bünt.
 Mivel pedig Cornelius à lapide bölcsen taníttya: hogy szent
 Istvánnak természet felett való bölcseségétt engedett vala ek-
 kór az Isteni kegyelem, és ugyan az hitnek erőssége, a' ter-
 mészetnél fellyeb való, engedtetett néki, mely bátorította
 disputálásra, és a' Sidók meg győzésére: bizonyára csudák-
 nak minden, a' ki tudgya mi légyen a' csuda, itilheti ezeket.
 De, hogy az Isten dicsőségét látta volna szent István valo-
 ságo son, erre nem mennek a' szent Atyák, tem a' Theolo-
 gusok, kik a' testi szemett Isteni erővel-is annyira fell emel-
 rethetni, hogy lássa az Istent, közönségesen tagadgyák. Te-
 hát a' mint magyarázza Cornelius, nemű nemű képzésben:
claritatem quandam corporalem excimiam, & augustam, ita
ut Dei praesentiam testaretur, Látott, nagy testes fényessé-
 gett, úgy hogy láttatnék szemlélni az Isten jelen lététt. Mi-
 vel nincs semmi, a' ki az Isten felségétt, és dicsőségétt, ne-
 künk úgy repräsentállya mint a' felettebb való világosság fényes-
 sége a' mint esztett meg tanolhattya ki ki. A' Kristus Jesust-is
 szent

Exodi 24.
 7. 17. N.
 14. 7. 10.
 3. Reg. 8.
 7. 10.
 Matt. 17.

szent István látta, és a' mint okoskodik Cornelius, az Isten dicsőségét szemlélő szentek lako helyében (in caelo empyreo) mert látta, az Isten dicsősege, vagy Attya mellett állani; az Atya pedig dicsőségét mutattya szenteknek, az empyreumi égben. De oly mészáz testi szemmel, maradván a' természetben, nem láhatott oly kisded részt; mivel az firmamentumon való csillagok oly nagyok, hogy némelyek az föld kerekességét-is nagyságban meg haladgyák, 's közeleb lévén a' földhöz a' firmamentum, azokott a' csillagokott nem láthatni; tehát annál-is inkább oly felső magosságba, Christus Jesu't állani nem láhatta volna szent István, hanem ha, *divina virtute confortatus, & elevatus oculus, & visus ut Jesum integrum in sua specie, & figura in calo imò super calum empyreum distinctè videret*, ita Corn. Isteni erőttől szemei meg erősítették, és látása fel emeltetett volna valóságosan látására az Isten fiának. A' negyedik-is csúdalatos bizonyára cselekedet: jelen álló tyrannussáért könyörögni, azoknak panitentia tartására kegyelmet kérni, és élete el fogyatasáért, örök életet kívánni. Tellyes tehát mind ezekre nevezve hittet, tellyes a' hitnek erősségével, tellyes felségével, a' holl ily természetett fellyül haladó csúdalokott viszen végben, és jeleket cselekeszik a' népbe szent István első Mártyr.

De, a' mi Méltóságos Gróff Istvánunk-is tellyesnek mondatthatik a' hitnek erősségében és felségében. mert ha az első Mártyr, három synagogákból meg jelentelenkedőkkel disputálván erősségét mutatta azokon való győzedelmével: a' Romai tudni-illik libertinusokon, kik Európába a' Cilixeken, honnan való vala saul - is Tarsisból' Attyasá az első Mártyrnak a' mint némelyek tanitták, kik; Asiába a' Cyreniekkel, és Alexandriaiakkal kik Asiában, lakoznak vala. Egy ilyen képpen három Religiokból némely álló Erdélyi

ellenkező tanítókkal, sokszor az igaz hitt ágazatiról vete-
kedvén, szokott kegyes discursusokott mozdítván, I Ickeit
idveffégre sokaknak hozni szomnyuhozván, nem csak azok-
tól meg nem győzetett soha; hanem inkább: *non poterant*
resistere sapientia & spiritu, qui loquabatur. cillenem
álhattak hűtös bölcseségének. erőffégeről bizonyfággott tehet-
nek azok, kikett vagy igasság el fordítására szándékozo akara-
nyokról, idveffégesen dorgált; vagy az igaz hitt kívül valo-
tévelygésről, gyenge édes szókkal fedett és jóra oktatót
Látta az Istennek, ha nem oly képzésben-is mint Patronus; lá-
tatta és nem csak eczer, hanem minden nap szent fiát, lel-
ki szemével igaz hite által szemlélte, az óltári szentségben,
igaz áldozatokban bé mutatni szent Attyának látta, és, hogy
bátrabban szollyák, bizonyos értelemben az Isten országá-
ban látta. Mert utatt ad erre nékem szent Lukács, holot
mikor értekeznek a' Pharisausok idvezitónktól: *quando venit*
Regnum Dei, mikor jó elaz Isten ország! meg felelvén Urunk
monda: *Regnum Dei intra vos est.* Az Isten ország, tiköz-
tetek vagyon. micsoda ország, pedig tanáltafék közötrünk
az Istennek! meg mondgya bölcs Theophilaetus apud Corn:
Quia Christus Deus, & Rex hoc Regnum largiens, inter vos
versatur. a' Christus igaz Isten az ki adgya az Isten orszá-
gátt, s' ez köztetek múlatoz. Vagy-is bővebben akarjátok tud-
ni; im azon bölcsett halljátok mit írjon: *Omnino regnum*
Dei est, more Angelorum vivere, neque longa peregrinatio-
ne opus est, sed propè nos est fides, & post fidem divina vita.
Elni az' Angyalok szerént Isten Ország; nem-is szükség me-
szc szarándokoskodni; mert közéll a' hit, és a' hit után,
az Isteni élet. Tehátt; mivel Méltóságos Gróff Urunk, igaz
élő hittell az Oltári szentségben velünk nyájaskodo Istenün-
kótt, idvezitő Urunkott jelen lenni vállottá. tisztelte, imád-
ta; a'

Luc. 17.

Theophi.

ta ; a' mellett Angyali fedhetetlen életet ~~élet~~ igaz kerztesé-
nyi erős és felséges hittel telyes volt ; Istennek kívánsága
szerént életétt kormányozta ; látta bizonyára lelki szemeivel
az Istent , a' már tett magyarázatt szerént maga Országában .

Mind ezekhez járúl az : hogy tudván Méltóságos Gró-
funk mondását Gabriel Archangyálnak a' meg testesült Isten
fia Országjáról *regnabit in Domo Jacob* : és országoll a'
Jakób házában örökké . Az az ; a' mint Beda , Cornel. ma-
gyarázza : *in Ecclesia* . az Anyaszentegyházban ; hogy azon
Országoló Istent Uri Jóságiban mindenkor szemlelhetné ;
im| az Isten házát dicsőségesen építő salamon királyt követ-
vén ; nem egy ; hanem sok Templomokott Istennek , or-
szágló házakott , vagy| az hatalmas el foglalás alóll meg sza-
badított ; vagy is drága kölcséggell építetett .

Te néked köszöni Méltóságos Gróff Ur , és örök háláadá-
sal| vérszi Kolotvár , Kyrályi Városunknak Natságoson epitte-
tett Fő Temploma : Izáz és több esztendők alatt rabságban
léteből fel szabaduláíatt ; kiben , hogy az igaz Isten embert
gyakton szemlelhednéd , bölcs okos tanacsiddal ; fáradhatat-
lan szorgalmatossagiddal , az igaz Isten nyájának birodalma
alá visza hozni nem csak munkálkodtáll ; hanem telyes lel-
ki örömünkre az Isten sz. Annyának tiszteletére épített drá-
ga óltárral , leg ottan ékesítéd . is .

Hálállya alázatósón , mint Fő Pátronússának , az Abos-
falván csak nem egész fundamentumából ékesen fell állatott
Ecclesia naponként dicsőségétt : kitt a' sertések olmából Isten
lakó házává készítettéll ; és hogy azon Jácob házában ,
Országjárása meg ne szünnék a' meg testesült Igének ; Plé-
bánusnak lako helyett , együtt állandó fundatiott élete tar-
tására , bőv jövedelmett , rendelni méltoztattál .

Hát az Szamosfalván Gróffi kastélyodnak örökségéhez
élebb-tartozó Isten háza , nem de nem Méltóságos Uri Pá-
tronus-

Lucas 1.
7. 33.

tronussának Ade hálátt? hogy a' barmok déllő he llyéből .
Angyalok lakó helyévé rendelte, sok költségével építette ! drá-
ga szent edényekkel ékes öltözetekkel gazdagította !

Gyönyörködtető ékelességre fell magasztaltatott Gyekében-is
Udvári Templomod , az el vett jókért hálá-adásra fiert ; kit
Istenes kölcséggel fundamentumból fel vettell , minden szép-
ségekkel ékesítettél.

Alig várja, im tekéncsétek szomorú hivek ; alig várja ezen
Templomban-is sz. István Magyar Ország első szentséges ki-
rályának tiszteletére , minden hozzá tartozandókkal együtt
gazdagon készítettett ékes Kápolna-is ; hogy Gróffi Fundá-
torának kegyességét , kegyes kölcségét , kölcséges grátiáját
meg hálállya. de a' nem alatta készítettetr kriptájában kíván-
nya vala hálá adásra menni ; hogy hideg tétemeit bé fogadná:
hanem, hogy hosszú idők alatt buzgo aitatosságát , mint
egy látni, mivel pedig az Isteni meg másolhatatlan decretum
eszt hoztra ; im arra-is siránkozással , hálá-adásátt mutatni
kívánnya hiv Pátronussának életiben , és hólta után is Isten
országátt látó Fundátorának. Mind-ezekből láttyátok mi kő-
vetkezik ; szemlélitek mire czéllozzon csekély beszédem Mélt-
óságos Natságos Fő, és alább való rendbéli szomorú keresz-
tények , tudni illik : nem egyébbre ; hanem itileret , hogy
ti tegyetek irattatottnak lenni szent Lukácstól Méltóságos Gróff
Kornis István Urról : a' mitt olvastam az első Mártyrrol :
*elegerunt Stephanum Virum plenum fide &c. Stephanus au-
tem plenus gratia & fortitudine faciebat prodigia & signa
magna in populo.* El válatzták Istvánt hittell és szent Lélekkell
tellyes férfiat-István pedig tellyes malasztall-és erővel nagy csu-
dákatt és jelekett cselekeszik vala a' népbe, Tellyes volt az
hatt részre osztott , és mái ki magyarázott hittell ; tellyes
igaz értelembé szent Lélekkell , kitől , ily természetett fel-
nyúl

lyül halado cselekedetekre, csodálatos munkákra indítottot
 gerjeszteret. Hogy már ide bátron irjam. *non est inventus*
similis, illi in gloria, qui conservavit legem Excellsi. nem
 tanáltatott hasonlo hazzája a' hitnek dicsőségében, ki meg tar-
 totta a' Fellegetnek törvényét, és azért: *glorificavit incon-*
spectu Regum, & ostendit illi gloriam suam. in fide mivel sze-
 relmes volt az Istennél, és embereknél, meg dicsőítette ő-
 tótt a' Kyrályók szine előtt. *In fide & lenitate sanctum fa-*
cit illum. az ő bölcséségebe és szelidtségébe szenté tette őt.
 & *elegit eum ex omni carne, & jure jurando dedit illi glo-*
riam in gente sua. és ki választotta őt minden test közül:
 az okáért esküvéssel adott néki dicsőséget az ő nemzetségé-
 ben. Hallyátok, csudálljátok? Esküvéssel adott néki dicső-
 séget, és nem-is másút, hanem az ő Nemzetségében.
 Ugy szol itt az irás, mintha esküvéssel köteles lett volna
 az Isteni szabadság, hogy, a' ki ily példás, és ritka fényeske-
 dő nap vala országunkba; homályba ne rejteznék; hanem
 dicsőséget végképpen érdemes cselekedetiért venne, nem-is
 idegen Országban, különös helyen, hanem: *in gente sua,*
 maga nemzetségében. Nemes Provinciánknak fő Diatális
 gyűlésében, Szerelmes Uri Attyafiainak Véreinek, Méltóság-
 gos jó akaroinak, minden státusoknak Szeben Városában
 meg jelenésekben dicsőítterett. Ah! ritkán látott dicsőség!
 mert ritkán-is tapasztalt hitt! mellyel érdemlette, nyerre
 Méltóságos Grófunk még halálában - is dicsőségét. *glo-*
ria magna: szollyon már vizont a' Sirak-fia Jésus gloria ma-
gna sequi Dominum. Ily nagy dicsőség követni, félni
 az Uratt. A' mely dicsőségét jelenti Unikornissa-is, kiről
 írja Plinius: *Vivus capitur nunquam.* nem fogatott Méltóság-
 gos Grófunk-is meg hitében soha, mert attól el nem tánto-
 ríthatott minden napjaiban,

Ecclesi. 44.
 §. 20.

Ecclesi. 45.

Ecclesi. 44.
 §. 22.

Ecclesi. 23.

Követted életedben ; látók Méltóságos Gróffunk ; követted az Uratt , 's már-is mostan , úgy látom sietséggel távozni akarván követni szándékozol. De oh! Országunknak egyik rogyogó csillaga ! Méltóságos fő fő rendeknek gyönyörűsége , Annaszentegyházunknak egyik erős oszlopa , Nemes statufoknak bölcs Tanácsa , szegény Parochiáknak , szerzetes házaknak adakozó Pátronússa , ügyefogyott szegényeknek gyors segítő Attya , Igasságokban , elő nem mehető meg terhelteteknek meg vigasztalója , példás jó cselekedeteknek tüköre , Méltóságos Gróff Ur Kornis István: *unum mihi ad te verbum* Te hozzád egy kérdésem vagy inkább alázatos kérésem. Miképpen tér tapasztalt Méltóságos Uri kegyességedhez ? hogy a' ki örömnünk voltál , és neved szerént korona életedben ; Mostan Felsőleges örökös Fejedelmüntől : Erdélynek Fő Generálissától Lopkovicz Herczegtől ő Serenitássától , Méltóságos Groff kegyelmes Gubernátor Urtól ő Excellentiájától , úgy Méltóságos Erdélyben fényeskedő Guberniális Uri társaidtól , királyi Táblán bölcs írtetett tévő Natságos Assesoroktól , Inelytus státusoktól , kiknek tellyes Contentumokra , ez mostani Diacten , terhes nyavalyáknak szorongatásával nem gondolván ; dicshetesen Praesideáltál ; és halálod orája napja előtt harmad nap-is , né talántám hívfégedben , hitedben írtetnél : sőt Provinciánk sok terhes dolgait végképpen való örvendetes rendben hagyhatnád , Praesidensi székedben ülni kívánkoztáll. Nem külömben Gróffi , és Uri vér Atyádszaitól , 's ezek között főbben Gróffi véredből származott magzatidtól , szivednek szerelmétől , ritka szeretettel kedvellett Gróffi menyeditől , Méltóságos vejeidtól , Uri Onokáidtól ; Felsőbb , közép , 's alább rendekből álló , 's ma itten utolsó tisztességedet megadó jó akaroidtól , ismérőidtól , hív szolgálidtól , 's egy szóval mindenektől , vigasztalásnékül távozoll-é ? bővséges koronákka l

ronákkal Biró korona Gróffunk , minden koronákott hideg tetemciddel együtt gyászos koporsódban akarsz-é vinni , záratni? Nem illik ez, nem-is rendes Méltóságos Gróffunk kegyességedhez. Nem-is akarattya szomorú hivek , sótt el készített kinek kinek rendelt koronákkal im ilyen képpen kezdi veg, bucsujátt tenni.

Elsőbben is : Felséges Romai Biródalomnak Fő Mónarchájának Magyar Ország koronás Apostoli Kyrályának , Nemes Erdély hazánknek emlékezetben öröké fen maradható Hatodik KAROLY CSASZARNAK kegyelmes , örökös Fejedelmének Véréböt származott , és örökös Erdélyi Fejedelemségre *legitimè* succedált Felséges örökös Fejedelmentől Maria Thérésia Aszanyomtól , kegyelmelt , lábaihoz borulással kérvén , végső bocsomótt vészem, kinek hittet le tett kivégemelt kívánom vala toábra engedelmesen mutatni. de ; *ego senui & progressioris. atatis* hatván egygyedik esztendőmótt számlálván , a' halálnak mérges horgára akadtam , 's im test szerént gyászos és szoros tömleczében rekesztettem, Tellyes alázatossággall hálálóm itten-is Felségednek minden kegyelmességeit ; és valamiképpen Alcimus Demeter Kyrályhoz járulván *offerens ei Coronam auream & palmam, super bac, & thallos.* Egy arany koronátt ajánla néki és pálma fátt , ezek fölött ágakot-is. *Arany koronátt.* mellyell Kyrályi felségett kívána. Pálma arany fátt a' mintt magyarázza bölcs Tyrinnus ; kivell , minden ellenségin leendő győzedelmes Triumphusohajta. *Thallos.* Agakott ; kik finóm aranyból veszőcskék formájára készitettek vala ; ezekell jelentvén kívánni Országiban esendes tellyességgell valo békeségett. Oly módon én-is , eddig Felségednek hiv alázáto, az Erdélyi Excelsium Regium Guberniumban egyik Tanácsossa, arany koronátt , pálma-fátt , ezek fölött ágakatt-is , ajánlok , bé mutatok .

Josue 23.
v. 2.

2. Mat. 14
v. 4.

Adgya a' Kyrályoknak [kyrállya ; Uralkodóknak Ura a'
 Apoc. 19. szentséges Magyar Országai koronátt holl hamarabb rétovázo
 ellen mondásnékül. Felségednek: Hogy kezeiben tartó Arany
 pálma fájaváll mérgeledő ellenségitt Apóstiti Országának;
 örökös fejedelemségének kívánóitt, nem csak félelmessé tegye;
 hanem, minden időkben: *Dominare in medio inimicorum tuo-*
rum. éllenségi között győzedelmesen Uralkodgyék, s' kívált
quæ per circuitum fell támatanak. ohajtom: *ut Dominus*
Deus disperdat eos, & auferat à facie vestra, & possideatis
terram, sicut vobis pollicitus est. hogy az Ur Isten, szégye-
 nitse azokott, és Felségednek birodalmiról fordítsael; hogy
 békeségesen, birja a' földett, melyett meg igirt az Ur. Or-
 száigid, fejedelemségid. Tartományid, Arany veszőid alatt
 békeségben nyugogyanak, hogy örökösön felséged matagyon:
Corona gloriæ & sertum exultationis. dicsőségnek Korónája,
 és Vigasságnak koszoruja. Hogy, így vigasszággall énekel-
 hessé Magyar nemzetünk. *felix dies, in qua sedisti in sede*
Regni Patrum tuorum. Aldott és boldog nap, mellyen Fel-
 séges szülőid Országának ízékében áltéll. Es ha felséged
 előttt kegyelmétt tanálok kívánsággommal: végtére; mint az
 meg irt Machabæusok könyvében Sándór Kyrály: *jussit spo-*
liari Jonatham vestibus suis & induit eum purpura & collo-
cavit eum Rex sedere secum. ki öltözteté Jónatást, ru-
 háiból és fel öltözteté ötött királyi bársonyba és helyhezteté
 ötött maga mellé; Ugy Felséged-is, Felséges Fejedelmi pár-
 játt, szeremes Jónatásátt királyi bársonyba öltöztetvén, ki-
 rályi ízékbe helyheztetheffe. Ez Felségedhez a' Név szeréntt
 valo koronának koronázó kívánsága.

Kiványa második helyt serenitásodhoz való engedelmessé-
 gem, nagy érdemekért, sok titulusokkal dicsőítetett Erdély-
 nek Fő és hiv igazgató Generálissa kegyelmes Loskovics

CHR.

CHRISTIAN GYÖGY SILESIAI SAGANI HERCZEG. ha mikett feles,
esztendőknék el folyási alatt nem tellyesíthete Herczegsége-
nednek akarattya szerént igyekezetem: Im mostan adimple-
álni kívánván, meg jelenem serenitásod előtt is *Corona*, ko-
ronával. Adok azért: *Coronam auream & babem*. Arany ko-
ronátt és függött. Az Arany korona - érrelme szerent Tyrin-
nusnak, jelenti itten, az Országban ez után való áthatatos
meg maradált, és az aláb való rendbéljeknek árra ezéllozo
kivánságokott, *Babem*. Függe, *Ramum palmarem aureum*)
Ugy szol Tyrinnus) *Victoria de Tyrannis significat* arany pál-
ma fa ágatt: mely is á' Tyrannusokon (érthetni az mostani
ellenségeket) való győzedelmet. Ugy dicsőségesen, mint
hiven, Erdélyi Principátusunkban serenitásodtól végben vitt
hivségnek hűtös kötelesége, hogy áthatatos mindenkben
légyen: be adott Arany koronámmall azt kívánom. Annak
függője, hogy ez után, és kivált mostan méltatlanul Felséges
örökös Fejedelmünk ellen támadt ellenségeken, serenitásod-
nak győzedelmett mutasson, áthatos ez sziv szerént való ki-
vánságom.

Tellyesedgyék toábra áh! kívánom, tellyesedgyék Sereni-
tásodon, a' mitt láttam *Ecce equus pallidus, & qui sedebat*
super eum, habebat arcum, & data est ei Corona, & exivit
vincens, ut vinceret. Imé egy fejr ló, és annak, a' ki
azon áll vala kéz-ijja vala, és korona adaték néki, és ki
méne győzedelmes lévén, hogy győzedelmes lenne. Kéz-ij-
jaddal rettenfd: vilámlo vitéz fegyvereddel félelmetfd a' Fel-
séges Auszriai Háznak ellenségjtt, hová-is már, útra indu-
lásodott, szerencsének kívánván, hogy győzedelmes légy ha-
talmaskodo ellenségiden, és vitézi erős diadalmid világi, és
az után mennyéi koronával jutalmaztassanak, kívánnya a'
korona.

I. M. 18.
37.

Apo. 6.

Apos. 2.
v. 20.

Méltóságos Gróff Uri személyed illendő-képpen következik itten korona el vételre , és azzal végső bocsuzásra Méltóságos Gróff Haller János Ur Erdélyi Hazánknak kegyelmes Gubernatora &c. &c. Dicsiretes érdemidért , érdemes hívségedért kívánom : hogy hoszfzas esztendőök után légyen koronád az életnek koronája : *Esto fidelis usque ad mortem , & dabo tibi Coronam gloriae.* Légy , és maradgy hiv a' mint vóltal , halálíg , és az Isteni kegyelemnek hatalma Gróffi familiádnak Arany pálma ágatt adván , hogy Méltóságos Párodal valamikor cezer , Arany veszfzöcskéidett számlálhassd , kívánt fiui magzatidott szemlélhessd , végre a' dicsőségnek koronáját kívánt esztendei után életednek : a' mig-is : *nemo accipiat tibi Coronam tuam.* imé korona kívánom szivesen.

Apos. 3.
v. 11.

Nem lehet a' Felséges Auszriai Udvarnak Hazánkban Tanácsos Uri társaimnak bölcs Consiliáriussitoll-is korona adás nélkül el mennem : Natságtoknak azért régen el keszített koronakott , siető utam lévén , fogyatkozásimrol bocsánatt véttel , im ki osztogatom. Nem kételkedem pedig , hogy egygyen , egygyenkéntr Uri familiájoknak ágokott ki terjedni és romlás nélkül meg maradni kívánnyak. Azert , mivel : *Cerona senum : filii filiorum , & gloria filiorum Patres eorum.*

Prov. 17.
v. 6.

A' vének koronája , a' fióknak fiai : és a' fiók Dicsősége az Attyok , a' tanácsos bölcseségben kegyelmességéből Felséges Udvarúknak , véneknek , mert tanácsfóloknak rendeltetterek , kiknek Koronájok Fióknak fia látási lévén a' bölcs mondása szerént : engedgye az Isteni kegyelem , kívánom : hogy ezen korona mindenkor Méltóságos Uri Palotáitokon el hervadhatatlanul fényeskedgyék.

Apos. 12.
v. 1.

Emlékezhettek , hogy amaz nagy jelnek , kitt láta szent János *mulier amicta sole & luna sub pedibus ejus , & in capite ejus corona stellarum duodecim.* Egy Aszony állatt , a' napba

napba öltözve, és a' hold a' lábai alatt és a' fein tizenkét csillagú korona. Bölcs, ókos tanácsosfi vadtok, tellyesítvén Isten egész számotokott, napjaitokott, vagy életeteknek napjait, hoszas időre nyujtván, hogy mint tizenkét fényeskedő Csillagok, Országokra ki terjeszteni korónájának fényességéért, bölcs tanácsokkal örökös Fejedelmeknek, és az holdatt hómályban hozni segítségetek, im egyik a' tizenkét Csillagok közül el esett korona, kívánom, és ohaitom.

Hazánkban Felsőes királyi Táblának Méltóságos, és tudos Assessor, el nem mulathatom végfő bucsuzásomban néktek is koronátt nem ajálni: *procidebant seniores ante sedentem in throno, & mittebant Coronas suas ante thronum.* Ie borulnak vala a' vének a, királyi székekben ülő előtt, és le teszik vala az ő koronájokott a' királyi szék előtt. Tudom eddig való engedelmesléteket; mert tapasztaltam hívségteket; de, hogy toábra is koronátokot nagyobra emellyétek, jóvaslom: hogy felsőes örökös fejedelmünknek Thronussa eleibe koronátokott, hiv, és igazságos Méltóságos tisztí hivatalotokban foglalatoskodván, engedelmesléggel lábaihoz bocsáffátok, mert: *sic benedicetur qui timet Dominum*, ilyen formán áldattatik meg, a', ki féli Urátt.

Rövideden (mert útam fiétét) Nemes státusok hozzátok is szóznak lenni szűféges; kiket terhes fájdalmim miatt kívánságom szerétt Praesidensi hivatalomban nem mindenkor vigaszthalhattalak; mostan ado koronával fogyatkozásimot tellyesítem. *Timor Domini gloria & glorificatio, & letitia, & corona exultationis.* Az úrnak félelme dicsőségés dicsőítés, és vigálág, és az örömmek koronája; mind az égi fő Uráságnak félelme, mind világi Felsőes Urunknak félelmében téendő köteletség hatalmason munkállya nem csak a' dicsőséggett, dicsőíteft, világi és lelki igaz vigasságott: hanem az első

Apocal. 4.
v. 10.

Écclesiast. 1.
v. 12.

első örömnök-is koronáját bizonyoson adgya. Ezen koronát illik tehat hordozni, mert egyedül csak *timenti Dominum bene erit in extremis* az Uratt félőnek végső dolgaiban léfzen jól, adgyon Isten kegyelmelt a' félelemre, és a' félelem érdemből kivánságtok szerént rendellyen koronált.

Várod, nem kételkedem édes Atyádnak hideg tetemej fölött szomorú homályban jutott Gróffi Házamnak csillaga, életreannek gyönyörúsége, öregségemnek Isáákja, Gróff Kornis Antal szerelmes édes fiam, kit úgy mint Tóbiás Atya neveltem; mint Jákób Josefett kedveltettem; mint Abrahám Isáákott szeretetében Istennek, és nagy remenségben be áldoztalak, 's idejében tellyes kedvem szerént Eliézer által (*Eliezer significat: Dei adjutorium*) szent házasságra állattam. Várod Gróffi Atyádnak végső szavait nem kételkedem várod te-is Gróffi véreimből való édes Leányom Kornis Kristina Atyádnak szeretetett végső indulásában. Ah édes arány ágaim, leg végsőbb fájdalom tölletek való távozzásom, mert *cum dolore amittitur, quod cum amore possidetur*. Mivel szeretettel birtalak életem föttáig, im tölletek való távozzásom oly fájdalmatt nemz szívemnek, mintha szívemett meg osztani kényszerítettém. De ez sörsa az embernek, hogy: *serius aut citius metam properemus ad unam*. én már meg ért gyümölcs lévén horgára akadtam az halálnak, életem fájáról el estem, és örökös fájdalmatokra, im Gróffi Palotámott egy keskeny koporsóért el cseréltem. De, hogy áldas nélkül ne maradj: *accede huc ut tangam te fili mi*. had illeszen Atyai kezem végéire eczer édes vérem 's áldásomott vegyed: *Dei tibi Deus de rore cali & pingvedine terrae abundantiam frumenti & vini, &c. qui maledixerit tibi, sit ille maledictus, qui benedixerit benedictionibus repleatur*. Minden lelki és testi jokkal álgyon teged az Isten. Ugy te-is édes

Gen. 27.
7. 28. & 29.

is édes Leányom: *Benedicta tu in mulieribus.* Légy áldott az Afztonyi állatok között kívánom. Vártok az Atyai áldás után koronát, Gróffi korona Atyátoktól vélem; és méltán is vártok; mert kezittem elévé néked Gróff fiam Antal. *Corona dignitatis senectus est.* Mint én éltem; ha az Isteni kegyelemnek úgy teszik, korosabb elztendőknek koronáját vegső drága kincsül néked adom: *ut videas filios filiorum tuorum.* fiaidnak fiait, onokáidnak onokáit lássád az Isteni akaratnak rendelése szerént, ennek szereterében élven minden napjaidott számlálljad. Ugy te-is Gróff Kornis Kristina Léányom, mert Atyai szereteremből azokott néked-is kívánai, kívánnya Atyai joságom.

Prov. 16.
7. 21.

Meg választálak Gróff Uradtól bucsuzásomban, kitt ő véle házasságra egybe kötöttelek Gróff Mikes Maria, koros öregségemben vigasztaló gyönyörűségem: ezerek közül ékes termerű szépségre választott Esther, tiszta erkölcsre nézve, és az Isteni fételemben, valóságos Judith. Mostan Maria, *amartitudinis mare.* keferűségnek tengere, kir be zárt koporsóban hallok zokogni, úgy hogy lattassék rollad írni sz. *János Maria autem stabat ad monumentum foris plorans.* Maria pedig alván a' koporsónál kívül, sírván asztott el bágyatt erővel, le függő szomorú orczával, hértvadott szinnel keferves zokogással, lassú zugással gyakorolván: *tulerant Dominum meum, & nescio ubi posuerunt eum.* El vittek vigasságomnak Urát, és nem tudom hová tették őt. Ah szerelmes Menyem! szűnnyék fohászokodásod, könyhulatafídnak árjai mullyanak: *non est hic.* nincs már az életben; a' ki élettedt gyönyő ködteté: hanem: *ecce locus ubi posuerunt eum.* imé a' hely, Uri házak helyeit, egy szoros féllye; Palotáim már, szoros tömlecz, gyászos koporso. *Mulier quid ploravit?* Ne sírj, ki életemben, vigasságom vóltál. Mert sicut

Joan. 20.

Joan. 20.
7. 11.

Marc. 16.
7. 9.

Joan. 20.
7. 13.

H

Domino

Prov. 12.
7. 4.

Domino placuit ita factum. Ugy lett, a' mint az Urnak te-
czett. Teczett a' menyei Urnak rölletek el távozásom, te-
czik nékem-is vigasztalására szerelmes Menyemnek kopor-
somból koronátt nyujtanom. *Mulier diligens Corona viro suo.*
Mivel hogy koronája a' szorgalmatos, jóságos cselekedetekben
tekéletes Aszszony az ő ferjének; te szerelmes Menyem,
a' ki életemben, ezekben dicstetes vóltal holtom után-is,
Isten előtt minden teczetes életben foglalatoskodgyáll. *Be-
nedicta tu in mulieribus. & benedictus fractus ventris tui.*
áldott légy te az, Aszszony állatok között, áldotak le-
gyének gyömölcsői mindenkor méhednek; mert annyira
kellemetes csendes kedvem kereső életedel szivemett foglyo-
sítottad a' jó kívánságra; hogy a' méhet is ki téged hor-
dozott meg áldáni kényszerítesem: *Beatus venter, qui te por-
tauit.* áldott a' méh, mely téged hordozott. áldottak is le-
gyetek, mert tovább szollani tiltya a' szomorúság, hosszú-
siető útam nem engedi.

Meg szünném jten szóllani, mért tagjaim erejektől, nyel-
vem a' halálnak mérge miatt a' szollástól el fogattak: de ál-
lando Atyafiságos szeretetem kényszeritt hozzátok-is végső szó-
mott ormos koporsomból zúgni. Azert: Méltóságos Gróff
Gyúlfafi László, Feltéges örökös Fejedelmünknek kulcsos ka-
marássa, Nemes Udyarhely-széknék bölcs Istenes igazgató fő
Tiszti; holtom után, kint ugyan éltében-is akartam, Er-
délyi Provinciánknak, a' Felséges Udyarkoz egyik választott
légátussa, nékem pedig édes fiam helyett való kedvellet fi-
am. Méltóságos Gróff Kornis Ferencz, nemes küköllő vár-
megyének érdemes Fő Ispánnya, úgy Gróff Kornis Sigmund
kedves öcséim véreim. Méltóságos Báró Haller-kői Haller
Ferencz, Feltéges örökös Fejedelmünknek kulcsos kamarássa,
és az Erdélyi királyi Táblának bölcs tudós Assessor. Méltó-
ságos

ságos Bárók Haller Pál, és György, vér Atyámfiai kedves
 onokaim. Méltóságos Báró Bornemisza Ignát, Nemes Thor-
 da vár-Megyének vigyázo szorgalmatofságai Istenes Fő-Isfánya.
 Méltóságos Báró Húszár József, életemben kellemetes Józsefem.
 Méltóságos Gróff Gyulaffi Lászlóné Haller Eva: Báró Hú-
 szár Józsefné Haller Borbála hasonloképpen Gróffi vérből szü-
 letett Kornis Susána kedves Atyámfiai nem különbben más
 közelebb, s' távulyabb Gróffi Nátságos, és Uri vér szerént
 való Atyámfiai: ne véllyétek, hogy a' koronának néktek is
 ne legyen meg tartott koronája: mert ti minyájan koronám
 lévenl életemben; kitt felette kedveltem, asztott néktek örö-
 kös házamból-is adom: *Itaque fratres mei charissimi & de-*
sideratissimi, gaudium meum, & Corona mea sate in Domi-
no charissimi. Az okáért szerelmes, és kívánatos Atyám-
 fiai, én örömem, és koronám, álljatok az Urban szerelme-
 sim; mert, ha a' hittben bölcsék, hivek, erősek, bizodal-
 masok akartok lenni, mivel: *Corona sapientia timor Domi-*
ni, szükséges, hogy féllyétek az Uratt, mert ez az Urban
 való állás.

Philip. 4.
#. 1.

Ecclesi. 1.
#. 22.

Már néktek-is illik lelki életemert gyarapító, Istennek be-
 mutatott áldozatokban előll járóim, Tisz. Egyházi rend, és
 Szerzetes lelki Atyák szollanom koronátt adnék, de tudom
 vagyon el réve koronátok; asztott mind azon által, hogy
 el vegyétek kívánom. *Forma facti gregis occ animo, cum*
apparuerit Princeps pastorum, accipietis immarcescibilem glo-
ria Coronam. Példái lévén a' nyájnak szivből, mikor meg-
 jelenik a' pásztoroknak fejedelme, el vészitek a' diesőségnek
 hérvadhatatlan koronáját. *sic currite, ut comprehendatis,*
 Ugy fussatok, igyekezzetek, hogy el vegvétek kívánom.

1. Pet. 5.
#. 4.

1. Cor. 9.

Hozzátok már itten fordulni kényszeritt kegyességrek Mélt-
 óságos Nátságos Tek. Tiszt Nemz, és Nemes utolsó tisztel-
 ségem

ségem meg adására szereteerből elő gyűlt Fő Uri , és alá-
valo rendek, köszönöm keresztényi indulatból velem tett tisz-
teletetekett : fokban vártok, kiért Isten álgyon minyádotokott
minden jókkal. Mindazonáltal a' koronától , mert István va-
gyok , vegyetek koronátt, érdemes szeretetekből meg jelle-
néstékért , im : *Coronam pro Cinere , Oleum gaudii pro luctu ,*
pallium laudis pro spiritu mæroris Néktek adok, hogy marad-
gyatok ; *plantatio Domini ad glorificandum*, Koronát a' ham-
vért örömeck olaját a' rajtam valo síráért, dicfretnek palás-
tyát a' keserűségért nyújtom néktek ; hogy maradgyatok az
Ur plántálásának dicőségére. Tégyen jól veletek az Isten ,
az nékem tett tiszteletért , álgyon meg ily keresztényi jóvól-
torokért ; minden ellenkező szomoruságnak palástyát , for-
dicfa vigaságos köntöfite meg jelenéstékért ; hogy a' menyei
Ur kertében minyájan plántáltattván , időben kellemetes gyü-
mölcsött hozzatok,

Iai, 6.
7 3.

Végére látom le függő szomorú orezávall , gyakor zoko-
gással, lelki fájdalommal, gyázos, mert setétt homályos se-
reggel állotok , életemben kedvemett kereső, jóságimban
tisztok , és szolgák és lassu zugással hallóm sopánkodni : *Ceci-
dit Corona capitis nostri*, el esett a' mi fejünk koronája. De
jo szolgaim, hatalmam alatt szolgált Jobbágyim . néktek-is
koronátt, vegyétek, mert ajándekozok. *Corona vestra cir-
cumilgata sit*. Légyen környül kötve a' ti koronátok enge-
delmeségben tudni-illik, igazságban , tékelletességben, hiv-
ségben , és minden jobban , 's így : *accipietis Coronam vitam*.
el veszitek az életnek koronáját.

Thom, 6.

Esab, 24.

Jacobi, 1.

Aly meg már, mert sajnálom és hoszszas fáratságát, oszto-
gatásában a' koronánknak meg bágyatt testednek szívesen fáj-
laloma, annyéra a' halál által-is erejektől meg fosztott tagja-
idnak nyukhatatlanságát Erdemes koronánk , Méltóságos Gróff

Kornis

Kornis István Ur, és a' ki (meg bántodásodra ne légyen)
ily bőven ~~adatik~~ adakozó tanáltattál azoknak óztogatáliban:
micsoda koronátt végrére önön magadnak tartottál kiványa
tudni ezen Méltóságos Uri gyülekezett akarnám énis érteni.
Hallyátok, halván csudallyátok, csudálkozvá magasztallyá-
tok *fidem servavi in reliquijs reposita est mihi corona justitie*,
hitmett meg tartottam. Az az: igaz keresztényi hűttell e- 2. Tim. 4
gész életemben példáson az Istennek Christus Jésusnak hit-
tem; hitmett meg tartottam: hívségemett tudai illik Fel-
séges Uramhoz, Országomhoz Istenemhez meg nem cson-
kjtottam, hitmett meg tartottam; bizodalmomatt minden
ellenkező és jora csélozo dolgokban az Istenben helhez-
tertem. hitmett meg tartottam: a' keresztényi tudományba
bölcsességben Istennek, és igyé fogyottaknak igazságoson szol-
gálván hitmett meg tartottam: Erőségben álhatatos natság-
ban Azért el *téte*tt nekem az igazságnak koronája
mondóm én fel *téte*tt nékem az igazságnak
koronája oly nagy reménség táplál.

A M E N.

